

# KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Főszerkesztő :  
FEKETE LÁSZLÓ Dr.  
budapesti kir. közjegyző.

Felelős szerkesztő és kiadó:  
SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr.  
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 95. Telefon: 97-0-69

A Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári  
csekkszámlája: 41.951.

## A nőtartásról való lemondás joghatálya.

A Kuria 5558/1934. III. számú, az eddig következetesen vallott elvi álláspontjával ellentétes határozata körül a jogi szaksajtóban különlegesen kiterjedt vita indult meg. A vitát a Kuria határozatának kommentálásával és külön cikkben *Tóth* György dr. kuriai bíró a Magyar Jogi Szemle 1935. évi 5. számában vezette be. A Kir. Közjegyzők Közlönye 1935. évi májusi számában úgy az ismertetést, mint a cikket megfelelő megjegyzésekkel kísértük. Igyekezünk kimutatni azt, hogy a Kuria határozata, amely szerint az ideiglenes tartásról egyáltalában nem, a végleges tartásról pedig csak a különélés idején lehet joghatályosan lemondani, nemcsak a Kuria eddig követett gyakorlatával ellentétes, hanem a tételes jogszabályokban sem talál minden vonatkozásban megnyugtató támogatást. Foglalkozott ezután e kérdéssel *Kolosváry* Bálint dr. egyetemi tanár ugyancsak a Kir. Közjegyzők Közlönye 1935. évfolyam 9. számában megjelent kiemelkedő értékű cikkében. Erre reflektált *Nyeviczkey* Zoltán dr. a Magyar Jogi Szemle 1936. évfolyam 1. számában, majd az ellentétes véleményeket okos kritikával méltatta



Krenner Zoltán dr. a Kir. Közjegyzők Közlönye idei 1. számában megjelent eleven jogászi okfejtéssel írott cikkében megállapítván, hogy úgy a házasfelek, mint a házasulandók joghatályosan köthetnek akár az ideiglenes akár a végleges tartást kizáró szerződést.

Hogy a kérdés teljes anyaga az olvasó rendelkezésére álljon a vitát bevezető *Tóth György* dr. kuriai bíró alapcikkét az ő és a Magyar Jogi Szemle beleegyezésével az alábbiakban egész terjedelmében közöljük azzal, hogy az illusztris cikkíró ígéretét bírjuk arra vonatkozólag, hogy a vita során elhangzottakra ennek a közlönynek hasábjain egy befejező közleményben fog reflektálni.

\* \* \*

### *A feleség lemondhat-e joghatályosan az ideiglenes nőtartási igényéről?*<sup>1</sup>

Irta: *Tóth György* dr. kir. kuriai bíró.

A társadalmi életben úgy a lelki, mint a gazdasági tényezők időről-időre váltakozó erejű hatást gyakorolnak. Az erkölcsi életnyilvánulások hullámvonalala a gazdasági tényezők hullámvonalával, Bodnár Zsigmond elmélete szerint, a legmélyebb ponton érintkezik. Az anyagi életfelfogás az egyéni kiélés előtérbe helyezésével az erkölcsi törvényeket ahol csak lehet, elhanyagolja s az aranyimádás kultusza a közösség erkölcsi tényezőit jelentéktelen értékűnek tünteti fel.

Érthető tehát, ha a társadalom alapját képező család erkölcsi összetartó ereje meglazult és a kötelékébe tartozók nem érzik azt a biztonságot, amely a gomolygó külvilággal szemben a megnyugvást kellene, hogy szolgálja.

A család bensőséges nyugalma legáltalánosabban az őstermelő foglalkozás körében található biztosítva. A gazdasági fejlődés irányvonalának szem előtt tartásával azonban a nő az ipari gócpontokon megszűnt eltartott feleség lenni, aki életét, a gyermekek nevelésére és a család házi dolgainak végzésére fordítja. A nő történeti sorsának végigkísérése az átalakult nő erotikájának korlátlan kultuszához vezet a férfiak rosszul értelmezett szabadságának a korlátozása helyett.

Keyserling: Ehebuch-ja nem csak a nyugateurópai kultúra asszonyainak, hanem az egész világ kultúrnezeteinek asszonysorsát tárja elénk s megállapítása szerint a mai nő: lelkiileg megváltozott nő. És ebben rejlik a családi

<sup>1</sup> Lásd a M. J. Tárában a Kuria P. III. 5558/1934 sz. döntését.

A jogirodalomban az ideiglenes nőtartásról rendkívül sok cikk jelent meg. A lemondást nem találtam behatóbban tárgyalva, ami nem zárja ki, hogy valahol lehet idevonatkozó fejtegetés. L. Szladits: Hetven év magánjogi irodalma.

élet minden buja-baja. Az önfegyelmzés hiánya, vagy meglazulása mindkét házastársra nézve állandó veszélyt jelent.

A mai kor gazdasági viszonyai között valóban nehéz a megélhetés bizonyosságát igénylő család etikai szempontjait elkülönítetten szemlélni s a családi élet anyagi kérdéseit figyelmen kívül hagyni.

A családvédelem szempontjából a foglalkozási standard biztosítása volna a legkiadósabb panacea, de éppen ezt nélkülözi a házasulandó ifjuság. Igaz, hogy a fiatalok a veszélyeztetett házasságot minden korban megmentik, de e mentési akcióban maga a fiatalság pusztul bele.

A nemzet-etikai szempontok védelme mellett a családvédelem valóban nem jogi formulák gyártásától függ, hanem a családalapítás lehetőségeinek valóra válásától és a családfenntartás lehetőségeitől.

A m. kir. Kuria gyakorlata a családvédelem céljait a mai szociális viszonyok szemmel tartása mellett ama kipróbált elvek alapján törekszik valóra váltani, amelyek a jövőben sem lesznek mellőzhetők.

Az egyes döntések, sokak szerint, a túlhajtott nővédelem jegyében keletkeznek. Ez így téves beállítás. A döntéseknél amaz elvi szempontok a dominálók, amelyek a házasság erkölcsi természetéből folynak. Emez elvi álláspontokhoz igazodnak a döntések.

A Kuria gyakorlatában a nő védelme a mai házasság belső természetéből és a mai gazdasági rendszerből foly, mert a gazdaságilag függő helyzetben levő nő nem dobható ki minden segély nélkül a mai megélhetési nehézségek között a túlekedő életbe. A nő a házasságban jövőjének biztosítását látja és kell is, hogy lássa. A vagyoniilag független nő is szívesen viszi vagyont és keresetét a családba, mert a társadalmi berendezkedésben az egyén szempontjából s a nő rendeltetésének megfelelően ez a legtartósabb társadalmi behelyezkedés, az egész életre szól.

A régi Kuria septemvirei a családi élet bonyodalmaival keveset foglalkoztak, mert az akkori társadalmi berendezkedés mellett a vagyoni kérdések nem éleződtek ki a lét és nem lét problémájáig. Ma csekély összeg is a lét biztosítását szolgálja. Ezért van az, hogy ma a házassági perek nem csupán az erkölcsi megítélés szempontjából komplikáltak, nem csak psychoanalitikai uton boncolandók, hanem szociológiai néző pontok szerint is vizsgálendók.

A multban a házassági perek — épp úgy, mint a válóperek, — jogtechnikai formulákkal nagyon szépen elintézhettek voltak. Ma a felsőbb bíróságokhoz került köteléki perek: egyéni tragédiát rejtenek és társadalmi problémákat feszegetnek.<sup>2</sup>

A házassági perekkel foglalkozó bíró ma kiváló tulajdonságait csak úgy tudja érvényesíteni, ha a házasság társadalom-erkölcsi, szociológiai, fajegészségügyi, nemzetnevelési és más vonatkozásait mélyreható tanulmány tárgyává

<sup>2</sup> Sajnos, az egyes perek anyagának megtanulása annyi időt vesz igénybe, hogy a feldolgozás után nem marad idő a lélektani, társadalmi, gazdasági problémákat érintő kérdéseket a szaksajtó részére feldolgozni, de a közölt esetek önmagukban is a közérdeklődést a Kuria házassági gyakorlatára irányították. És nem minden ok nélkül. A kuriai ítéletek ma felítve vannak család-erkölcsi, lélektani s más közérdeklő problémákkal s ezek eseti megoldásával.



teszi, mert a multban bevált jogtechnikai formulák ma már nem segítik át az elébe toluó akadályokon.<sup>3</sup>

Még a házassági vagyoni és a házasságból folyó tartási kérdések is mélyrehatóbb megoldásra várnak. Az utóbbi időben ezekben a kérdésekben oly irány tör felszínre, amelyre a multban nem helyeztek súlyt.<sup>4</sup>

A birói gyakorlatban az ideiglenes és végleges nőtartásról való lemondás hatályosságát a „közjegyzői okirat“ formai kellékén túl nem igen vizsgálták. Azzal a kérdéssel, hogy a „házassági szerződés“-ben az ideiglenes nőtartásról le lehet-e mondani, a gyakorlat nem sokat törődött. Jelenleg a házassági vagyoni perekben is a Kuria egységesen szigorúbb álláspontot kíván érvényesíteni. A gondolatmenet világít reá arra, hogy ma a családjogi pereknek a bíraskodásban oly predominans szerepük van.<sup>5</sup> A családjogi peráradatban az eddig élettelen törvényes rendelkezések, mint a feldultság hiánya okából való elutasítás és viszontvétkesség, most hatékonyan érvényesülő szabályokká erősödtek.

<sup>3</sup> Nem tartom érdektelennek e ponton ráutalni Kelsen „Reine Rechtslehre“ című munkájára, amellyel legutóbb a M. J. Sz.-ben dr. Moór Gyula foglalkozott.

A Kelsen-féle tiszta jogtan gyakorlatilag a formál ügyleteknél a solemnis ügyletkötéseknél a maga tisztaságában is érvényesülhet, mert itt a „normatív szempont“ a döntő a szociológiai szempontok nélkül. Erre példa a váltójog szigorú formalizmusa — a váltókifogások nélkül. Ugyanez a normatív szempont dominált a multban a köteléki perek elbírálásánál is, de éppen a dr. Moór Gyula által kiemelt normatív és szociológiai szempont összeegyeztetésének iskolapéldája a Kuria III. tanácsának új irányú indokolása, amely tisztán mutatja, hogy a száraz norma keretén túl a „norma“ helyes alkalmazását éppen a szociológiai és családerkölcsei szempontok bőséges érvényesítésével lehet a közvélemény előtt nyilvánvalóvá tenni a hozzájuk tapadó értelmi és értékbeli jelentés folytán. A házassági jog gyakorlatára vonatkozó szakkikkeimből már régen nyilvánvaló a házassági jogászok előtt, hogy az én törekvésem volt a házassági perekben az etikai és társadalomtudományi szempontokat minél bőségesebben érvényesíteni. Kezdetben a régi, száraz legista-formula kedvelők kifogásolták is „tulfilozófikus“ indokolásomat, azonban ez az irányzat a jogász közvélemény helyeslésével találkozott, amelyet a Westermayer-tanács elfogadott és amelyet a Thébusz-tanács is változatlanul követ.

<sup>4</sup> A bontásra alkalmas vétkesség érvényesítési módja ma már eléggé kidolgozott uton jár.

<sup>5</sup> A statisztikai adatokon felül a status perekre ma azért is nagyobb gond fordítandó, mert a bonyolult tényállások a biró munkáját aránytalanul megnehezítik.

A status perekkel való birói foglalkozás belső értéke is az utóbbi időben hatványozottabban nőtt.

Bárhogy nézzük is a kérdést, a család védelme ma a bontópereket kiemelte a jogtechnikai elintézés köréből és ezek a perek ma jelentősebbek, a vagyoni pereknél. Egy házasság felbontásának kérdéséhez többi jogi probléma fűződik, mint néhány vagon rizs le, vagy le nem szállításához, vagy holmi ingatlan vételhez és egy házasság ma különösen kiemelkedik a magánérdek köréből.

Eltekintve az első bíróságok előtt a H. T. 77. §-a a. pontja keretében befejezett perek nagy számától, a felsőbb bíróságok a lehető legszélesebbkörű tényállásokkal kénytelenek foglalkozni s a törvényes rendelkezéseket igen kétes értékű bizonyításon nyugvó tényállás alapján alkalmazni.

A Kuria a házasságból folyó ideiglenes tartás kérdésében is legutóbb mélyen járó elgondolással határozott irányt kívánt szabni a nőtartásról való lemondás hatálytalansága tekintetében. Felfogásának gyökerei a házasság intézményének erkölcsi mélységéig hatolnak. A házasságból folyó jogot kívánja érvényre juttatni a házasság jogi fennállása alatt.

Álláspontja szerint a férj tartási kötelezettsége addig föltétlenül fennáll, amíg a házasság meg nem szűnik.

E tétellel szemben az érdemetlenség kivétel.

A házasfelek szerződési autonómiája az ideiglenes nőtartásról való lemondás tekintetében a mindenkori társadalom erkölcsi felfogásban találja át nem törhető korlátját, de a törvény tiltó parancsát is szemben találja magával.

Már a római jogi fogalmazás szerint sem jöhetett létre érvényes szerződés: contra bonos mores et contra legem. Ez a tétel a magánjog egész területén ható szabály s éppen ezért ma, amidőn a felek szerződési autonómiájának legtágabb területén: a kötelmi jogban is a korlátozások fokozódásával találkozunk, lelkileg közelebb juthatunk a házasság erkölcsi természetéből folyó korlátozások megértéséhez.

A család zárt körén belül az erkölcsi és jogi közösség együtt hatásukban eleve kizárják, hogy a feleség a férjjel szemben a házasság fennállása alatt a házasságból folyó tartásról lemondhasson.

De a házassági törvény rendszere sem türi a házasság jogi fennállása alatt a tartásról való érvényes lemondást.

A házasság a polgári társadalom és jogállam alapintézménye lévén, fennállása tekintetében el van vonva a házasfelek szabad rendelkezése alól.<sup>6</sup>

A házasság eme közérdekű védelme követeli, hogy a házassággal szoros kapcsolatban levő tartás is elvonva maradjon a házasfelek jogilag ható rendelkezése alól a házasság tartamára.

Ez a logikai gondolatsor a törvény rendszerének szigorúan folyománya.

Egész sajátos jelenség, hogy a törvényhozó ezt annyira magától értetődőnek találja, hogy csak az indokokban mondja meg azt, amit a gyakorlati jogász formulázva szeretne látni.

Ez a tétel így szól: „A házasság fennállása alatt a nőnek tartáshoz való joga feltétlen még akkor is, ha saját otthonnal rendelkezik addig pedig, míg jogerős ítélet a kötelék felbontása tárgyában nem hozatott, a házasság fennáll.“

Az 1894: XXXI. t. c. rendszerbelileg külön szabályozta.

a) a házasság fennállása alatt való tartást (H. T. 102. §.) és

b) a házasság felbontása esetére való tartást (H. T. 90-93. §.).

A házasság felbontásával a férjnek a házasságból folyó kötelme elvileg megszűnik. De mert a házasság felbontása a vétkességi elvre van felépítve, akárhogy játszunk is a különböző elméletek szines szappan buborékával, a vétkes fél mégis csak elégtétellel tartozik a vétlen félnek az egész életre kötött házasság vétkes megbontásáért.<sup>7</sup>

<sup>6</sup> Ezért ütközik a jó erkölcsökbe — a mai rossz erkölcsök dacára — a házasság felbontására vonatkozó megegyezés.

<sup>7</sup> Az egyszerű kötelemszegés is kártérítési kötelezettséget von maga után.



A házasság felbontása esetére, minthogy itt részben kártérítési elem is fennforog, a törvény nem kívánja korlátozni a házaspár szabadságát s ezért a H. T. 92. §-a kimondja: a tartásra nézve a házastársak szabadon egyezkedhetnek és a nő le is mondhat róla.

Ezzel szemben a házasság jogi fennállása alatt a feleség a tartásról le nem mondhat.

Idevonatkozólag a törvényhozó a H. T. 92. §-hoz adott indokokban fejti ki álláspontját így: „Habár az a szabály, hogy a felek vagyoni igényeikről szabadon rendelkezhetnek, már az általános jogelvekből következik, azt a véltlen nő tartási igényére nézve különösen a joglemondás tekintetében azért volt célszerű külön kiemelni, mert a családi köteleken alapuló törvényes tartási kötelesek és jogokra nézve a feleknek szabad rendelkezése korlátozva van, így pld. . . . és a házasságban élő hitvestárs a tartásról . . . a férj javára le nem mondhat.“

A fent említett kétféle tartás eltérő jogi természete ekként egymással szembe állítván, a törvényhozó csak a házasság felbontása esetére tett engedményt, mert: „A házassági életközösségnek megszűntével . . . az arra alapított jogszabályoknak a változott viszonyoknak megfelelő módosítása teljesen igazolt.“

II. Gyakorlatilag nézve a kérdés elvi szempontjait, nyilvánvaló, hogy az 1886: VII. t. c. 22. § a. pontjában megszabott házassági szerződésben a nőtartás szabályozható, de a nőtartásról való lemondás nem, mert ez a kifejtettek szerint a közrendbe ütközik.

Egészen téves tehát a közjegyzők ama felfogása, hogy a házasság megkötése előtt, vagy a házaspár együttélése idején létesített szerződésbe az ideiglenes nőtartásról való lemondást is fölveszik. A házasság megkötése előtt a házasságból eredő jog (tartás)-ról való lemondás feltételként is hathat, már pedig a H. T. 39. §-a szerint: a házasság feltételhez nem köthető.<sup>8</sup>

A gyakorlatban igen sok per alapját képező ezzel a kérdéssel a közjegyzői kar behatóan kellene, hogy foglalkozzék, mert az 1886: VII. t. c. e kérdés közokirati rendezését első sorban közjegyzői hatáskörbe utalja.<sup>9</sup>

A föltett kérdésre, a kifejtettek után, kétséget kizáró határozottsággal csak az a helytálló felelet, hogy sem a házasságra lépés előtt (menyasszony, jegyes, vagy jelzés nélkül házasságra lépni szándékozó), sem a házasság megkötése után a házasság jogi fennállása idejére a nőtartásról joghatályosan lemondani nem lehet.<sup>10</sup>

Ennek okszerű következménye, hogy a bíró a közokiratba foglalt lemond-

<sup>8</sup> A szövegezés sokféleképp szólhat, de a lényeg abban jelentkezik: csak úgy kötök veled házasságot, ha az ideiglenes és végleges nőtartásról lemondasz.

<sup>9</sup> Mondhatnám úgy is, hogy peren kívül kizárólag a közjegyzők hatáskörébe utalja, — mert a bíró csak akadályoztatás esetén jár el.

<sup>10</sup> Jelezni kívánom, hogy a végleges nőtartásról való lemondás joghatályossága is megtámadható, ha ez a lemondás a házassági életközösség megbonlasztása előtt keletkezett.

Igy döntött a m. kir. Kuria P. III. 5558/1934. sz. ítéletében.

dás dacára a feleség kérése folytán a nőtartás kérdésében ideiglenesen határozni köteles.

Természetesen nincs semmi akadálya annak, hogy a házasság megkötése előtt, vagy után az ideiglenes, vagy végleges nőtartás tartalmilag bonamerte szabályoztassék.

A jogászkiadási formula (megegyezünk havi 1 P. tartásdíjban) veszélyességet azonban a magánjogi megtámadási okok és a kizsákmányolás alapján való támadás S. O. S.-el jelzik.

E fejtegetések során tisztán a ma érvényes jogszabályokra voltam tekintettel, nehogy a magánjogi tervezet közbeszöhető álláspontja zavarólag hasson. A szigorúan legális nézőpont helytállóságára csupán támogató érvelések a magyar magánjog tervezetének vonatkozó rendelkezéseire.

A rokonok eltartásáról szóló V. fejezet szerint: a gyermek, a házastárs és az elvált házastárs az eltartásra egysorban jogosultak. (230. §.)

A 238. §. pedig rendeli: az eltartáshoz való jogról a jövőre lemondani, vagy ezt a jogot a jövőre nézve másra átruházni nem lehet.<sup>11</sup>

Az indokok arra utalnak, hogy az eltartás célját hiúsítaná meg az, ha a jogosult az eltartáshoz való jogról a jövőre nézve lemondhatna.<sup>12</sup>

De ez indokokon felül azért sem lehet az ideiglenes tartásról való lemondást érvényesnek elismerni, mert ez esetben a sorrend szerint tartásra kötelezettre törvényes alap híján hárulna át a tartás, ami erkölcsileg nem volna megokolt.

Ezek az elvi szempontok a feleség tartására is állanak (119. §.) mert „ezeket az általános szabályokat (amelyek különösen a tartásról való lemondásra . . . vonatkoznak) a Mt. megfelelően kiterjeszti a házastársi tartási kötelezettségre is.“

Feltétlenül érvényesülő alaptételként áll tehát, hogy: a jegyes vagy feleség a házasság jogi fennállásának idejére a nőtartásról joghatályosan le nem mondhatnak.<sup>13</sup>

<sup>11</sup> Ez a szöveg az elvált házastársra a H. T. 92. §-ával ellentétes rendelkezést foglal magában.

A H. T. szövegéhez kell alkalmazkodni, vagy a H. T. vonatkozó rendelkezéseit hatályon kívül helyezni.

<sup>12</sup> Az elvált nőt családjogi kötelek nem fűzi többé férjéhez s a H. T. 92. §-a értelmében le is mondhat nőtartási igényéről.

<sup>13</sup> Más kérdés az, ha a feleség nem szorul rá a tartásra és nem érvényesíti. És más az is, ha bármiféle lelki hatás alatt inkább vállalja a nyomort, semhogy a férjétől tartást követeljen. Ez tényleges állapot, amely a jogi állásfoglalással nem congruens. De a jogi helyzettel congruenssé tehető.



## Ellátási szerződés.

Irta: *ifj. Paár Lajos dr.*

kir. közjegyzőhelyettes.

### 1. Az ellátási szerződés szociális jelentősége és a reá vonatkozó jogszokás felkutatása.

I. Falusi népünk életviszonyait szabályozó jogügyletek közt kevés van annyira elterjedve, mint az ellátási (eltartási) szerződés. A közeli rokonok közt kötött vagyonátruházási szerződések kevés kivétellel mindig magukban foglalnak, vagy még gyakrabban adásvétel mezébe burkoltan magukban rejtenek eltartási kötelezettséget. Bátran mondhatjuk, hogy az ellátási szerződés a falusi nép *aggkori biztosítását* és egyszersmind a falu *szegényügyének* csaknem hiánytalan megoldását jelenti.

Ellátási szerződést ugyanis rendszerint előrehaladt korú gazdálkodók egyik gyermekükkel, vagy gyermeküként magukhoz vett rokonukkal kötnek és a szerződés célja vagyonosabbaknál az, hogy a gazdálkodástól visszavonulni kívánó öregek vagyoni viszonyaikhoz mért életszínvonalat továbbra is biztosítsák maguknak azzal, hogy vagyonuk felett az intézkedést átadva szabályozzák vagyonuk jövedelmének megfelelő mértékben a maguk részére kikötött szolgáltatmányokat. Szegényebb sorsúak pedig, akik vagyonuk jövedelméből nem tudnának megélni, gyermekeik vagy rokonaik közül valakit magukhoz vesznek, aki saját keresményéből vállalja eltartásukat s ezért jutalmul kapja az eltartott szülők vagyonát. Ez a törpebirtokosok és falusi kisiparosok ellátási szerződése végeredményben a kis vagyon okszerű, lassú *felélését* szabályozza, hogy a vagyon átruházójának szerény megélhetése élete végéig biztosítva legyen.

Ritkábban fordul elő, de nem kevésbé fontos szociális célt szolgál az ellátási szerződés akkor, midőn a falusi családnak valamelyik keresetképtelen, ügyefogyott tagját vállalja el gyámolításra és tartásra az eltartottra háramló bármily csekély örökrész ellenében az a testvére, vagy rokona, akihez leginkább ragaszkodik s ezzel megmenti őt attól, hogy könyöradományokra szoruljon.

Az ellátási szerződések nagy elterjedtségénél és szociális jelentőségénél fogva jogi nézőpontból kellő megismerésüknek és kifejtésüknek nem csupán az okiratszerkesztésnél van gyakorlati

jelentősége, hanem mint egy felkarolásra érdemes népszokás jogi vonatkozásainak feltárása, ismertetésük közérdeket is szolgál.

II. Az ellátási szerződés aránylag széles körű elterjedtsége ellenére is a vele foglalkozó autentikus birói gyakorlat elég szórványosnak mondható, sőt a jogi szakirodalom sem méltatja különösebb figyelemre. Ennek nyilvánvaló oka és magyarázata az, hogy kis vagyoni értékű ügyletek lévén, kevés vagyoni erejű érdekeltekkel, az ellátási szerződések körül keletkező jogvitáknak egész kis töredéke kerülhet csak felsőbirósági megítélésre s ép ezért a rájuk vonatkozó birói megállapítások is ritkán kerülnek a nagy nyilvánosság elé.

Éppen ezért az életben felvetődő részletkérdésekre csak akkor tudunk választ adni, ha felkutatjuk magánjogi intézményeink végső forrását, a nép közmeggyőződéséből eredő törvényerejű jogszokást és azt a jogtudomány és írott törvények szellemében megvilágítva igyekszünk megismerni ennek a tulnyomó részben partikuláris szokásjogból kialakult jogügyletnek szabályait. A szokásjog feltárása ebben az esetben csaknem kizárólag a *perenkivüli* jogszolgáltatás munkásainak feladata, mert az általános és helyi népszokást a maguk teljességében csak azoknak van alkalmuk megismerni, akik a szerződéskötések alkalmával az érdekelteknek azokat a megállapításait is figyelemmel kísérhetik, amelyek vitássá nem válnak és nem jutnak bíró elé.

Azt hiszem közjegyzői feladatot vállalok, midőn a közjegyzői gyakorlatban részint okiratszerkesztésnél, részint tanácskérés alkalmával igen gyakran megvitatásra kerülő ellátási szerződések joganyagát igyekszem összegyűjtve közrebocsátani és a peres joggyakorlat mellett ujabban egyre inkább elhomályosodó perenkivüli joggyakorlat egy csekély töredékét nyilvánosságra hozom.

### 2. Az ellátási szerződés tartalmi elemei és jogi jellege.

I. Ellátási vagy eltartási szerződés keletkezik, ha valaki arra kötelezi magát, hogy más személyt huzamos ideig élelmez, ruház, gondoz, ápol, gyógykezeltet és lakással ellát.

A szerződésnek a jelenlegi gyakorlat alapján megalkotott jogi fogalma lényegben megegyezik a Magánjogi Törvénykönyv javaslatának rendelkezéseiből levezethető jogi meghatározással. A Törvényjavaslat 1469. §-a szerint: „Aki más személynek életfogytig tartó ellátására kötelezte magát, az kétség esetében oly ellátásban köteles a jogosultat részesíteni, amely szükségleteinek és jogviszonyainak



megfelel. Különösen köteles a jogosultat lakással, élelemmel, ruházzal ellátni, betegsége esetén ápolásáról és gyógyításáról gondoskodni és temetésének költségét viselni.“

Mai jogszokásunk szerint az eltemettetés kötelezettsége rendszerint külön rendelkezéssel van kikötve a szerződésben, ily meg egyezés hiányában csak akkor vélelmezhető, ha az eltartásra jogosult után nem marad oly számottevő hagyaték, amit az eltartótól különböző személy örököl és ha nem tartott vissza külön temetése költségére szánt vagyont.

Az ellenérték kikötése a tartásért nem tartozik az ellátási szerződés lényeges kellékei közé, mégis a gyakorlatban alig fordul elő, hogy eltartási kötelezettséget minden ellenérték nélkül vállalnának, ezért az ellátási szerződés rendszerint egyidejű vagyontáruházással, vagy legalább vagyonszállást biztosító megállapodással kapcsolatban jön létre. A vagyontáruházási megállapodás mineműsége és az átruházott vagyon értékének az ellátás értékéhez megállapítható aránya szerint egészen, vagy részben visszerhes jogügylet, vagy túlnyomórészt ajándékozási szerződés alakját és jogi természetét veszi fel az ellátási szerződés. Az ellenérték nyújtásának későbbi időpontra halasztása esetén gyakori a halálesetre szóló ajándékozás, vagy örökösödési szerződésben vállalt eltartási kötelezettség.

Ennek az a következménye, hogy az ellátási szerződésre irányadó jogelvek és szabályok különböző magánjogi jogviszonyokból vezethetők le és a szerződés egyes rendelkezései körül támadható jogviták majd az adásvételi, majd az ajándékozási, majd pedig a halál esetére szóló szerződések szabályai szerint kerülnek elbírálásra. Sőt tekintettel arra, hogy az ellátást vállaló részén oly szolgáltatások is elkerülhetetlenek, amelyek túlnyomórészt munkateljesítményből állanak, azért bizonyos vonatkozásban a szolgálati szerződésre vonatkozó jogszabályok és elvek érvényesülnek az ellátási szerződés némely rendelkezésének megítélésénél.

II. Az ellátási szerződés egyik igen gyakori alakja a *kikötményi* megállapodás. E szerint valaki ingatlanokat vesz tulajdonba oly kötelezettséggel, hogy az átruházó vagy házastársa megélhetésének biztosítására az ingatlan terméshozadékának egy részéből és egyéb az életfenntartáshoz szükséges cikkekből álló szolgáltatást (kikötményt) nyújt a jogosítottnak (kikötményesnek) élete fogytáig és e mellett még rendszerint az átvett ingatlan egyes részeit szabad használatul átengedi neki.

Az ellátási szerződés ilyen alakjában lényeges kellék az ingatlanvagyon átruházása, vagy ingatlanok megelőzőleg történt átvétele és ebben az esetben rendszerint erősen kidomborodik a jogügylet ajándékozási jellege, mert a kikötmény túlnyomó részben az átruházott vagyon hozadékából kerül ki és az átvevő az ingatlanért ellenértéket inkább csak a vagyon megmunkálásával nyújt.

Amikor tehát az ellátási szerződést tüzetes vizsgálat alá vesszük, elsősorban az ellátási szerződés sajátos jogi jellegéből származó szabályokkal kell foglalkoznunk, de ugyanakkor nem szabad figyelmen kívül hagyni azokat a jogszabályokat sem, amelyek az ellátási szerződéssel egybekapcsolt más szerződési elemek miatt jutnak érvényre.

### 3. Az ellátás és kikötményszolgáltatás teljesítése.

Az ellátási szerződésnek minden más szerződéstől különböző tartalmi eleme az eltartás, illetve kikötményszolgáltatás kötelezettsége. Elsősorban tehát e kötelezettség teljesítésének módját kell közelebbről megismerni.

Minthogy az ellátás általában életfogytig tartó élelmezést, ruházást, gondozást, ápolást, lakásnyújtást jelent, azért mindez jogi vélelem alapján is követelhető, ha a szerződés csupán „ellátás“ vagy „eltartás“ kifejezésekkel jelöli meg a vállalt kötelezettséget, azonban a vitákat megelőzni kívánó szabatos szerződésszövegezés nem bizhat mindent az általános jogelvekre támaszkodó szerződésmagyarázatra, hanem pontosan részletezi a szolgáltatást. A következőkben a különösen gyakori vitára alkalmat adó és legfontosabb szerződéses megállapodásokat részletezem.

I. *Hol és miképpen kell az ellátást nyújtani?* Az eltartást kisebb vagyonúak rendszerint közös háztartásban teljesítik, így tehát az élelemmel ellátás közös asztalnál történik, azaz közös konyhán élnek az eltartásra jogosultak eltartóikkal. Ennek megállapítása a szerződésben egyszersmint az élelem minőségét is eldönti, mert az eltartók ugyanazt kötelesek nyújtani, amit maguk fogyasztanak. Igen ritka eset, hogy az eltartásra jogosultak kifogásolnák az eltartóikkal azonos élelmezésben részesítést. Háztartási és főzési szokásaikkal rendszerint már eleve tisztában vannak a szerződő felek, e tekintetben ritkán éri őket meglepetés utólag, még ha nem is közeli hozzátartozói egymásnak. Panasz akkor szokott felmerülni, ha az ellátók magukénál silányabb élelemre szorítják az eltartottakat.

Ellátási szerződést többnyire olyanok szoktak kötni, akik már



huzamosabb ideig egy háztartásban éltek s így alaposan megismerhették egymás természetét, szokásait. Ez a „próbaidő“ igen nagy jelentőségű, mert rendszerint ennek tapasztalatai alapján lehet csak megnyugtatóan szerződni, azért a szerződés készítője helyesen jár el, ha minden esetben pontos tájékoztatást kér arra nézve, mióta és mily viszonyok közt éltek közös háztartásban a szerződni kívánó felek. Akárhányszor a lelkiismeretesen eljáró jogi tanácsadó kénytelen a hozzá fordulókat rábeszélni a szerződéskötés elhalasztására, amikor azt látja, hogy korai, vagy kellőképp meg nem fontolt ellátási szerződésre akarnak lépni olyanok, akiknek még nem lehetett alkalmuk egymással összeszokni.

Amikor a szerződő felek még nincsenek közös lakásban, sohasem nélkülözhető a szerződésben annak megállapítása, hogy az eltartásra vállalkozók, vagy az eltartottak lakásán kell-e teljesíteni az ellátást, tehát melyik fél köteles a másik háztartásába költözni. Igen gyakran hasznos előrelátásnak bizonyult az is, ha kiterjeszkedik a megegyezés arra az eshetőségre, mi történik, ha a tartásra kötelezett lakóhelyét megváltoztatja. Különösen akkor merülnek fel alig megoldható nehézségek, ha a tartást vállalók nem földmivesek és így éppen életfenntartásuk biztosítása érdekében kénytelenek más községbe költözni. Nem hagyható figyelmen kívül az a lélektani tapasztalat, hogy az eltartásra szoruló, többnyire élemedett korú emberek nagyon nehezen birhatók rá feljuk és környezetük elhagyására s ha mégis megteszik, ritkán lesznek elégedettek sorukkal: már pedig éppen az ilyen természetű szerződések, mint az ellátási szerződés nyugodt teljesítése csak akkor remélhető, ha lehetőleg elejét vesszük az elégedetlenség forrásainak.

II. *Kikötményszolgáltatás* esetében a szolgáltatás terjedelme az átruházott vagyon értékéhez és hozadékához igazodik. A részletes felsorolás itt sem mellőzhető, bár a helyi szokás a kikötmény terjedelmére vonatkozólag meglehetősen kialakult és állandó. Az egyes birtokokat terhelő kikötményt generációkra visszamenőleg ismerik és minden átadásnál azonosan állapítják meg. Ezenkívül eligazítást ad az is, hogy csaknem mindenütt a földek minőségéhez mért kikötmény állandó mennyiségét az egyes összetartozó birtoktestek szerint ismerik és állapítják meg. (Igy ha az úrbéri birtok negyed sessio, egész kikötmény jár, ha nyolcad-birtok fél kikötmény kerül ki hozadékából.)

A kikötmény *kiszolgáltatásának helye* a kikötményes lakása. Megegyezés kikötményszolgáltatásban természetesen feltételezi,

hogy a kikötményes önálló lakást és háztartást tart. A kikötményátadás *teljesítésének ideje* a helyi szokásokhoz igazodik és rendszerint felesleges erről a szerződésben külön intézkedni. A gazdasági terményekből álló kikötményt a termés beszedésének rendes idejében kell kiadni, ez egyéb kikötményi járandóságot a szükségletnek megfelelően, amire ismét a helyi szokás irányadó.

III. A kikötményszolgáltatást vállaló kötelezettségeinek lényeges részét teszi a *gazdasági munkavállalás*. Míg a közös háztartásban ellátás inkább belső, háztartási munka teljesítésével jár, addig a kikötményesek rendszerint néhány darab ingatlant (kertet, szőlőt) visszatartanak saját használatukra és ilyenkor ezek megmunkálását, termésük betakarítását a vagyonátvevők kötelesek saját gazdasági szereikkel, állataikkal elvégezni.

A gazdasági munkavállalás még erősebben a szolgálati viszony színezetét nyeri akkor, mikor a vagyonátruházók elhalasztják a birtokbaadást, vagy éppenséggel csak örökösödési szerződés alakjában biztosítják vagyonuk átszállását, egyelőre azonban maguk kívánják egész vagyonukat hasznélvezni és csupán segítőtársakat kívánnak biztosítani maguknak a gazdálkodásban koruk előrehaladtával. Gyakori és a vagyonátadók érdekeinek megóvására ajánlatos megállapodás ez különösen akkor, mikor nem szülők és gyermekek szerződnek, hanem többé-kevésbé távoli rokonok, akik csak az együtt lakás és gazdálkodás huzamosabb ideje után tudnak megbizonyosodni egymás tulajdonságairól s épp ezért tartózkodnak a költséges és nehezen visszavonható tulajdonátruházástól.

Ezeknél a szerződéseknél figyelemmel kell lenni arra is, hogy ne legyen az ellátást és munkát vállalókra nézve az a látszata, mintha a megállapodás alkalmas volna kizsákmányolásukra, vagy ne öltse a megegyezés a bizonytalan időre kötött felmondhatatlan szolgálati szerződés alakját magára. Az 1876: XIII. t. c. (Cselédtörvény) 13. §-a, úgyszintén az 1907: XLV. t. c. (Gazdasági cselédtörvény) 7. §-a kifejezetten érvénytelennek nyilvánítja a felmondás kizárásával bizonytalan időre kötött szolgálati szerződést.

Ezen az alapon érvénytelenítés veszélye természetesen nem fenyeget, ha a szülők és gyermekek, vagy egészen közeli rokonok szerződnek egymással ellátással kapcsolatos szolgálatokra vonatkozólag. Távollabbi rokonok, vagy idegenek munkavállalása esetén azonban ajánlatos a „turpis causa“ látszatának elkerülése végett erőteljesen kifejezésre juttatni a kölcsönös szolgáltatások családi jellegét. Aligha lehet félremagyarázni a szerződés célját, ha a va-



gyonátadók gyermekeiket kötelezik gazdaságuk megmunkálására, de távolabbi rokonokkal is ugyanily megállapodásokra bizvást léphetnek, feltéve, hogy nem cselédként, hanem családtagként kötelezik magukat a szolgáltatások teljesítésére és főképp, ha méltányosan szabályozzák a jogügylet esetleges felbontásának kölcsönös következményeit.

IV. A lakássluzgalom fenntartása szintén szokásos és lényeges kiegészítője az ellátási megállapodásnak, ha az átruházott vagyonhoz ház is tartozik. Kis vagyóniak, akik közös háztartásban maradnak eltartóikkal, helyesebben teszik, ha házukra fenntartják haszonélvezeti jogukat, mert ezzel könnyebben érvényesíthető és gyorsabb jogsegélyt kapnak arra az esetre, ha valami okból türhetetlenné válik az együttlakás eltartóikkal. Amikor azonban elkülöníthető lakrészek állnak rendelkezésükre, megfelelőbb megoldás a lakássluzgalmi jog fenntartása, de ez esetben a tapasztalat szerint a lehető legpontosabban és körütekintőbben kell a lakássluzgalom alapján használatra visszatartott épületrészt és tartozékait körülírni, mert a legtöbb vita éppen a hiányos felsorolásból keletkezik.

A lakássluzgalom személyes jogosítvány, tehát nem terjed ki a használatra visszatartott lakrészek bérbeadásának jogára, a jogosult csupán a maga és családtagjai céljára használhatja. A Magánjogi Törvénykönyv javaslata részletes szabályozást kíván adni arra az esetre, ha a kikötményes vagyona átvevőjével közösen jogosult használni az átadott házat, vagy annak egy részét: „A kikötményes befogadhatja házastársát és a maga vagy házastársa keresetképtelen ivadékát; más személyt csak akkor, ha arra a kikötményesnek, vagy a lakásba befogadható hozzátartozójának ápolása végett szükség van.“ (1473. §.) Ez a mai gyakorlatnak is megfelel, ha elkülönítetten használt lakás áll rendelkezésre. Más a helyzet a gyakorlatban közös lakás fenntartása esetén, mert egyrészt több személy befogadására rendszerint nem is volna elegendő férőhely, másrészt az ápolásra úgyis maguk az eltartók szoktak vállalkozni.

A lakássluzgalommal terheltén átvett ház tulajdonosa tartozik a lakást használatra alkalmas karban tartani és közterheit viselni, hacsak a szerződés kifejezetten másképp nem rendelkezik. (Igy a Javaslat 1471. § is.)

Ha a lakás céljára szolgáló épület elpusztul anélkül, hogy akár a tulajdonost, akár a kikötményest vétkesség terhelné, a lakássluzgalmi jog nem szűnik meg, csak szünetel (*ius dormiens*).

Ha tehát helyére új épületet emelnek, a lakássluzgalmi jog feléled. (39. E. H.) Általában a szuzgalommal terhelt ingatlan tulajdonosa nem volna köteles az elpusztult épületet helyreállítani, azonban a 39. sz. elvi határozat kötelmi jogi alapon mondotta ki, hogy ha a lakássluzgalommal terhelt ház tűzvész, vagy más véletlen eset következtében elpusztul, a lakásadásra kötelezett fél tartozik a házat újra felépíteni, vagy a jogosult részére megfelelő más lakást szerezni. Ez abból a szerződéses kötelezettségéből következik, hogy a lakásadásra kötelezett fél ellenértékképpen vállalta a lakássluzgalmat az átvett ingatlanért. Ezt az elvet tartja fenn a Javaslat is azzal a hozzáadással, hogy „a megmaradt vagyonérték erejéig köteles helyreállíttatni vagy a kikötményesnek megfelelő más lakást szerezni.“ (1472. §.)

A kikötményes lakásjogának védelme céljából nem lehet közbömbös, hogy az épület tűzkár ellen biztosítva van-e. A biztosítási összeg az 1927:XXXV. t. c. (Jelzálogtörvény) értelmében fedezetül szolgál a jelzálogilag biztosított követelés kielégítésére, feltéve, hogy a biztosító intézetnek bejelentették a jelzálogos követelést az összeg folyósítása előtt. Alig lehet akadály, hogy a jelzálogjog analogiájára, a telekkönyvileg bekebelezett lakássluzgalmi jog is hasonló védelemben részesüljön és a jogosított követelhesse a biztosítási összegből az épület helyreállítást. Minden eshetőségre számítva célszerű, ha az ellátási szerződés intézkedései erre is kiterjednek.

V. Az ellátás és kikötményszuzgáztatás ideje alatt az ellenértékül kapott ingatlanok *adóit és egyéb közterheit*, karbantartásuk költségét az átvevők kötelesek viselni. Ellenkező kikötése nélkül ez vélelmezhető. A haszonélvezetre visszatartott vagyon ilyen terheit a haszonélvezők viselik, kivéve, ha a haszonélvezet fenntartásának csak jövőbeli biztosítási célja van, de ezt külön kell a szerződésben kiemelni.

#### 4. Az ellátássluzgáztatás átváltoztatása és behajtása.

I. Az ellátási szerződés mindkét fél részéről a legszorosabb értelemben vett *személyhez kötött* jogviszony. Sem az eltartó, sem az ellátásra jogosult személyében nem történhet változás a felek kölcsönös beleegyezése nélkül. Ennek gyakorlati jelentősége csak az ellátást vállalót illetőleg fordul elő, mert megtörténik, hogy az ellátási kötelezettséget más személyre kívánja átruházni. Ez csak úgy történhetik, hogy az ellátás jogosítottja hozzájárulását adja



eltartója személyében beállott változáshoz, mert nem lehet őt kötelezni, hogy bárkitől elfogadja a tartást. (Állandó birói gyakorlat.) Még akkor is, ha eladásra kerül az az ingatlan, amelynek átruházása ellenében a tartáskötelezettség létrejött, fennmarad a kötelelem eredeti személyhez kötött jellege és még az árverési vevőtől sem köteles elfogadni a jogosult a természetbeni ellátást. (K. 523/1904.) Amikor az eltartásra kötelezett meghal és leszármazói, vagy más egészen közeli rokonai az örökösei, akik közül valamelyik vállalkozik az ellátás további teljesítésére, akkor, ha az illető örökös a kötelezettség teljesítésére alkalmasnak látszik, az ellátásra jogosult rendszerint készséggel hozzájárul az eltartó személyében ilyformán beálló változáshoz. Ez annyira általános és gyakori megoldása közeli rokonok közt a kötelezettség átvállalásának, hogy alaposan lehet következtetni oly fennálló perenkívüli jogszokásra, mely szerint az eltartó családjába tartozó örökösétől felajánlott ellátást az ellátásra jogosult ok nélkül *nem utasíthatja* vissza.

Abban az esetben, ha többen vannak kötelezve ellátásra, — feltéve, hogy az ellátási szerződés keletkezése idején már fennálló helyzetből nem lehet az ellenkezőre következtetni, — az eltartott a természetbeni tartást csak az egyik kötelezettől tartozik elfogadni, míg a többiek pénzzel hozzájárulásra kötelezhetők. (K. 217/1902.) Tehát nem köteles mindegyik eltartójától felváltva a tartást elfogadni. Ez a helyzet főképp akkor áll elő, ha az eredetileg kötelezettek közül valamelyiknek kiesése folytán jogutódai folytatják a teljesítést, tehát amikor a kötelezettek már nincsenek a jogosulttal mind egy háztartásban. A Kuria több ízben kimondotta, hogy a tartás oszthatatlanságából következik, hogy az az arra kötelezetteket *egyetemlegesen* terheli.

Kikötményszolgáltatás esetén a szolgáltatást már a szerződéskötés alkalmával is vállalhatják többen megosztva, ilyenkor tehát mindegyik kötelezett természetbeni szolgáltatmányokkal járul az ellátáshoz és kötelezettségük nem tekinthető egyetemlegesnek.

II. Ha a szerződő felek életviszonyaiban olyan változás történik, ami lehetetlenné teszi a természetbeni ellátást és főképp, ha erre a kötelezettek magatartása ad okot, a jogosult az eltartás pénzbeni egyenértékét követelheti. (K. 640/1903. 75/1895. 60/1896. 4407/1925.)

Ezt a birói gyakorlatot és felfogást fejezi ki a Magánjogi Törvénykönyv javaslata is: „Ha az ellátási szerződés megkötése után az egyik fél olyan magaviseletet tanusít, vagy személyében

olyan körülmény következik be, amely a másik félre nézve az ellátásnak természetben nyújtását vagy elfogadását türhetetlenné teszi, a bíróság az utóbbinak kérelmére az ellátást értékének megfelelő életjáradékra változtathatja át.“ (1470. §.) Figyelemre méltó, hogy az átváltoztatás csak a vétlen fél kérelmére történhetik és akkor is birói mérlegeléstől függ, tehát nincs kizárva egyéb megoldás, pl. a szerződés-felbontás lehetősége, amiről később lesz szó.

Az életjáradékra átváltoztatás joga akkor is felmerül, ha nem a szerződő felek, hanem a velük egy háztartásban élő hozzátartozójuk teszi türhetetlenné a természetben nyújtott ellátást.

III. Mindezekből a jogelvekből következik, hogy az ellátás hiányos teljesítése vagy megtagadása miatt keletkező perek természetesen elsősorban és rendszerint a természetben-teljesítés kötelezettségére irányulnak, másodsorban a vétlen fél perelhet az ellátás pénzértékének megállapításáért és járadékra átváltoztatásért.

Minthogy a végrehajtás során ritkán foganatosítható oly birói rendelkezés, amely természetbeni ellátást nyilvánít végrehajthatónak, (leginkább csak egyes vitássá vált szerződéses kötelezettség vagy részszolgáltatás eldöntésénél oldható meg így a jogvita,) azért per esetén egyidejűleg a természetbeni szolgáltatás pénzbeni egyenértékének megállapítását szokás kérni és a végrehajtás már erre irányul. Itt említem meg, hogy mivel az ellátás egyenértéke előre nem határozható meg számszerűen és összege birói megítéléstől függ, továbbá mivel a követelés csak bizonyos feltételek birói megállapítása esetén irányulhat a természetbeni ellátás helyett járadékfizetésre, ezért az ellátási szerződés közjegyzői okiratba foglalása esetén az okiratot ítélet nélkül végrehajthatónak nyilvánítani nem lehet.

Az esedékessé váló ellátásszolgáltatmányok követelési joga a rendesnél *rövidebb idő alatt évül el*. Ennek magyarázata és elvi alapja az, hogy a huzamosabb idő alatt összegyűlt tartási részletek a kötelezett fél vagyoni érdekét súlyosan megtámadnák, ha egyszerre kerülnének behajtásra, épp ezért a jogosított lemondott-nak tekintendő, ha tartási igényét huzamos ideig indokolatlanul nem érvényesíti. Ez az elv a már megítélt részletekre is irányadó. (E. H. 471.) A jogosított mulasztását nem indokolja az a körülmény sem, hogy a behajtást megelőzőleg a szerződés hatálytalanságáért perelt. (K. 273/1904.) A jogosult 6 hónapnál régebben esedékessé vált részleteket rendszerint csak akkor követelhet, ha igazolja, hogy tőle nem függő körülmények miatt akadályozva volt követelésének érvényesítésében. (Folytatjuk.)



## Közlemények.

### Tankönyvek jogi oktatása.

Ismételten tapasztaltam, hogy katonai személyek a végrendeletek alakiságai tekintetében téves álláspontot foglalnak el s ahhoz felvilágosítás után is meglehetősen szívóssággal ragaszkodnak.

Vitatják ugyanis, hogy magánvégrendelet érvényesen létrejön, ha azt a végrendeletkező maga írta és két tanu együttes jelenlétében aláírta.

E téves álláspont eredetére a minap jöttem rá.

Egy katonatiszt, ki szentül meg volt győződve, hogy testvérei javára tett ama magán végrendelete, melyet ő sajátkezűleg írt s irt alá és két tanu csupán előttemezett, érvényes — felvilágosító figyelmeztetésem után elhozta s megmutatta a „*Jogismeretek a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia számára*“ című, dr. Démi Gerő Mihály alezredes-hadbíró és dr. Kontor Lajos felsőkereskedelmi iskolai igazgató által összeállított, a m. kir. honvédelmi minisztérium tulajdonát képező, a magyar címerrel ellátott művet, melynek 69. oldalán szószerint ezek olvashatók:

„A végrendeleti örökösödés.“

„A végrendeletnél előírt alaki kellékek okvetlenül betartandók. A végrendelet lehet köz- és magánvégrendelet.

Aki 18-ik életévét még nem töltötte be, csakis közvégrendeletet alkothat, amit a közjegyző, ilyen nemlétében a kir. járásbíró előtt lehet tenni. A végrendeletkező saját maga által készített végrendeletét is leteheti a közjegyzőnél.

A magánvégrendelet akkor érvényes, ha azt a végrendeletkező maga írta és két tanu együttes jelenlétében írta alá. Ha a végrendeletet más írta, négy tanu együttes jelenléte és aláírása szükséges. Ha a végrendeletkező nem tud írni, nevét a tanuk egyike írja s a végrendeletkező csupán kézjegyét alkalmazza.

Négy tanu jelenlétében alkotható szóbeli végrendelet is. Ha a végrendeletkező három hónapon túl életben marad, szóbeli végrendelete érvénytelené válik.

Háborúban, járványok idején, nyílt tengeren négy tanu helyett elég kettő, a sajátkezűleg írott végrendelet pedig érvényes tanu nélkül is. Ez a kiváltságos végrendelet, amely szintén csak három hónapig érvényes.

A végrendeleti intézkedést több esetben meg lehet támadni, pl. ha az örökhagyó tévedett, vagy valaki az örökhagyót fenyegetéssel bírta rá az intézkedésre. A megtámadás joga mindenkit megillet, akire a végrendelet hatálytalanítása előnyt jelent.

Az örökhagyó végrendeletét bármikor visszavonhatja. Ha az örökhagyó újabb végintézkedést tesz, a korábbi végrendelet a későbbivel visszavontnak tekintendő.

Házastársak és jegyesek közös végrendeletet is tehetnek.

Az örökhagyó életében bárkivel örökösödési szerződést is köthet, melyben az örökös az örökség átvételére kötelezettséget vállal.“

Világos, hogy akik e könyv alapján indulnak el, rosszul instradáltatnak. A tankönyvbe vetett s joggal vethető bizalom alapján abban a meggyőződésben vannak, hogy két tanu által előttemezett, általuk írt s aláírt végrendelet jó s nagy meglepetéssel, sőt megütközéssel hallják s — a törvényt eléjük tárván — olvassák, mennyire kockán forog végakaratum érvényesülése.

A szóbanlevő mű címlapja szerint kiterjed a katonai büntető jog, a magyar magánjog, a magyar alkotmány- és közigazgatási jog, valamint a nemzetközi jog tárgykörére s polgári perrendtartás, a váltójog és a csődjog rövid vázlatára.

Csupán a magánjogi részt átlapozva, abban többek közt ezeket olvassuk:

„a gyámság elsősorban azt illeti, akit a szülő<sup>1</sup> végrendeletében megnevezett.“

az örökbefogadás alakiságai közt nem említi, hogy a szerződés vagy közokiratba foglalandó vagy magánokiratba foglaltatván, az aláírás hitelesítendő.

„Bontó akadályok, melyek az akadály felfedezésétől kezdve<sup>2</sup> érvénytelené teszik a házasságot (pl. ha valaki házastársát illetőleg lényeges tévedésben volt)“

„Ha a hagyaték a terheket előreláthatólag nem fedezi, az örökös a hagyaték gondnoki felszámolását vagy a hagyatéki csőd megnyitását köteles kérni is.“

„Ha több örökös van az örökösársat elővásárlási jog illeti meg, ha másik örökösárs örökrészét eladni óhajtja, vagy pedig az örökösársak bármelyike kérheti a hagyaték felosztását, vagyis az osztályt. Ha másképpen nem megy, az osztályt a hagyaték eladásával és a befolyt összeg felosztásával kell megejteni.“

„Ha a hagyaték árverés alá kerül, azon elsősorban az örökösársak vehetnek részt, mások csak akkor, ha birói becsértékét egyik örökös sem igéri meg.“

„Ha a hagyatékhoz a középirtok terjedelmét meg nem haladó mezőgazdasági jószág tartozik, az örökhagyó ivadéka követelheti, hogy azt az ő osztályrészébe adják.<sup>3</sup> Ha több alkalmas ivadék van,

<sup>1</sup> Nem „szülő“ csak az atya és csakis az atyai hatalmat gyakorló atya és nem is csak végrendeletben, hanem közjegyzői okiratban is. Gyt. 34. §.

<sup>2</sup> A megtámadható házasságot megtámadása esetében megszűnése vagy érvénytelené nyilvánítása vagy bejelentéssel történt megtámadása esetén úgy kell tekinteni, mintha meg sem kötötték volna. H. T. 66. §.

<sup>3</sup> Nyilván az oszthatatlan családi birtokkal (1920. XXXVI. t. c. 74. §. ut. bek.) kapcsoltban olvasott ilyesmit a szerző, de hát általánosságban ez természetesen nem áll.



a helyi szokás szerint kell az ügyet elintézni (pl. a legidősebb férfi testvér kapja a birtokot.)<sup>4</sup> Ha ez az örökös a jószágot 15 éven belül a becsértéken felül eladja, a többletet örökös társaival megosztani köteles.“

„Még fel nem nevelt ivadéknak az osztályból többlet jár.“

„... ha az örökösök valamelyike kéri, a hagyaték birtokba vétele iránti eljárás hivatalból tétetik folyamatba.“ stb ...

Kezünkbe került egy másik tankönyv is, *Weszely: Stilisztika és olvasókönyv polgári fiúiskolák III. osztálya számára.*

Ez a jogot ismertető részében — mely §§-aiban oktatást és egyúttal iratmintákat ad — a végrendeletre vonatkozó 74. §-ában már óvatosabb, bár bizonyos tekintetben (lásd az alábbi 5. bekezdést) szintén megtévesztő lehet. E 74. §. így szól:

„A végrendelet oly ügyirat, melyben valaki arról intézkedik, hogy halála után vagyonával mi történjék.

Szükséges, hogy a végrendelet megszerkesztése a legnagyobb pontossággal történjék, mert különben könnyen megeshetik, hogy nem az történik, amit a végrendeletkező óhajtott. Hogy mit kell a végrendelet szerkesztésénél szem előtt tartani, arról külön törvény van, mely „a végrendelet alakai kelleiről“ szól (1876. XVI. t. c.). Ezt minden könyvkereskedésben meg lehet venni. Tanácsos különben az ilyen fontos ügyiratok megszerkesztésénél, aminők: a végrendelet vagy szerződés, ügyvéd vagy királyi közjegyző tanácsát venni igénybe, mert a törvény nem ismerése anyagi veszteséggel járhat.

A végrendeletben pontosan meg kell jelölni egyenkint, kinek mit akar a végrendeletkező hagyni. A végén *fel kell említeni, hogy a végrendeletkező szabad akaratból és tiszta elmével intézkedett.*

A végrendeletet két vagy négy tanu együttes jelenlétében kell aláírni. Két tanu akkor elég, ha a végrendeletkező az egész végrendeletet sajátkezűleg írta, négy tanu pedig akkor kell, ha a végrendelet másnak a kezeírása.

*A végrendeletkező neve után a tanuk bizonyítják, hogy a végrendeletet a végrendeletkező előttük írta alá.*

A végrendeleten igen fontos a kelet. A végrendeletkező később esetleg új végrendeletet is írhat, melyben másként intézkedik. Két végrendelet közül a későbbi keletű érvényes. A végrendeletre is kell bélyeg.“

<sup>4</sup> Ilyesmiről van szó az oszthatatlan családi birtoknál, de csak annál (1920. XXXVI. t. c. 74. §. 2. bek.), de annál se így van, hanem fi ivadék, ilyen nem léteben leányivadék az elsőszülöttség rendjén.

*Dr. Schack Béla és Wirker István „Magyar Kereskedelmi Levelező és a Kereskedelem ismertetése“ című, a vallás és közoktatásügyi miniszter 57765/1923. számú rendeletével a felső kereskedelmi iskolák számára tankönyvül engedélyezett mű I. részében az adásvételi szerződéssel kapcsolatban az tanítatik, hogy*

„A + jel a telekkönyvben szabad birtokot jelent.“

„Csak a *férfi*-tanuktól aláírt okirat alkalmas a tkvi bekebelezésre.“

A közölt ingatlan-adásvételére vonatkozó szerződés-mintában a tulajdonjog bekebelezésére vonatkozó engedély hiányzik, a vételár-hátralék jelzálogjogi bekebelezésére vonatkozó clausula intabulandi azonban ott van.<sup>5</sup>

Úgy véljük, jó szolgálatot teszünk, ha az igazságügyminisztérium figyelmét felhívjuk ezekre a tankönyvekre és — feltehető lévén, hogy más tankönyvek is tartalmazhatnak ily téves jogi kioktatást — az e témával foglalkozó más tankönyvekre. Az igazságügyminisztériumnak módjában áll az ily tankönyveket felülvizsgálni és a társmisztériumokat megfelelő intézkedések megtételére felkérni.

*F. L. dr.*

**Halálozás.** *Budai Gyula* dr. nyírbátori kir. közjegyző Nyírbátorban ez évi februárius hó 24-én elhalálozott, ugyanott e hó 26-án temették el nagy részvét mellett. 1915-ben nevezték ki Nyírbátorba kir. közjegyzővé. Előzetesen ügyvédi gyakorlatot folytatott. Érdemes kartársunk elhalálozásáról a debreceni kir. közjegyzői kamara a következő külön gyászjelentést adta ki: „A debreceni kir. közjegyzői kamara és a területén működő kir. közjegyzők mély fájdalommal tudatják, hogy szeretett kartársuk dr. *Budai Gyula* nyírbátori kir. közjegyző folyó hó 24-ik napján meghalt. Nagyon érdemes közjegyzői és kamarai működésével, valamint közéleti és társadalmi tevékenységével mindenütt elismerést, tiszteletet vívott ki s igazi kollegiális magatartásával megszerezte kartársainak őszinte szeretetét. Temetése folyó hó 26-ik napján (szerdán) délután 2 órakor lesz Nyírbátorban. Debrecen, 1936. évi február hó 24. Emléke legyen áldott.“

**A budapesti kamara közleményei:** A budapesti kir. közjegyzői kamara 1936. évi rendes *közgyűlését* Budapesten, a budapesti kir. törvényszék I. emelet 2. számú tárgyaló termében ez évi március hó 22. napján délelőtt 11 órai kezdettel fogja megtartani.

<sup>5</sup> Holott amarra szükség van, emerre a tkvi rendtartás 130. §. c. pontja szerint nincs.



A közgyűlés tárgysorozatán szerepelnek: elnöki megnyitó, titkári, pénztári jelentések, a tisztikar s a kamarai választmány megválasztása s az esetleges indítványok. A közgyűlésen, nemkülönben a nyugdíjintézet ugyanazon napon tartandó közgyűlésén való megjelenés érdekében a vidéki tagok a március 20—25 napjáig tartandó mezőgazdasági kiállítással kapcsolatos utazási kedvezményeket igénybe vehetik. —

A budapesti kir. közjegyzői kamara március havi *társas vacsoráját* nem a szokásos időben a hónap második keddjén, hanem a kamara és a nyugdíjintézet március hó 22-én tartandó közgyűlésére való tekintettel március hó 21-én szombaton este 1/2 9 órai kezdettel fogja az Országos Kaszinó földszinti nagy termében megtartani. A társas vacsorán természetesen mindazoknak a közjegyzőknek és helyetteseknek részvételére számítanak, akik akár a budapesti kamara akár pedig a nyugdíjintézet másnapi közgyűlésén megjelennek. A társas vacsorán való részvételt Joannovits Jenő dr. kir. közjegyzőnél Budapest, IX. Vámház-körút 13. kell előzetesen bejelenteni. —

A budapesti kir. közjegyzői kamara felhívja a budapesti kir. közjegyzőket és helyetteseket, hogy akiknek a m. kir. rendőrség budapesti főkapitányától kiállított *átlépési igazolvány* birtokában van, azt az új igazolvánnyal való kicserélés céljából a kamarához mielőbb szolgáltatassák be. A rendőrség ugyanis új átlépési igazolványt csupán a régi, 1934. évi, igazolvány beszolgáltatása ellenében állít ki.

**A váltóóvások és a külföldi árutartozások pengőben való lerovása.** A miniszterium 300/1936. M. E. szám alatt az értékpapír behozatal eltiltása, részvények osztalék szelvényei, záloglevelek és kötvények szelvényei beváltásának újabb szabályozása és a külfölddel szemben fennálló áruvételár tartozásoknak pengőben való lerovása tárgyában rendeletet bocsátott ki, amelynek bizonyos rendelkezései a váltóóvásokkal kapcsolatosan a közjegyzői gyakorlatot is közvetlenül érintik. A 4. §. szerint külföldről behozott áru külföldi pénznemben kirótt vételárának és az adásvétellel összefüggő jutaléknak, fuvardíjnak, árubiztosítási díjnak s egyéb ugyancsak külföldi pénznemben kirótt szolgáltatásnak pengőben való lerovása esetén az adós a Magyar Nemzeti Bank által a tényleges fizetés napját közvetlenül megelőző köznapra megállapított deviza árfolyamon kiszámított pengő ellenértékét, valamint a Nemzeti Bank által megállapított felárat köteles megfizetni. Kétség esetében az irányadó felár mértékéről és arról, hogy a követelés a rendelet hatálya alá

esik-e, hatóság részére a Nemzeti Bank ad nyilatkozatot, amely nyilatkozat a hatóságok és bíróságok részére kötelező erővel bír. A 6. §. szerint az adós, aki a rendelet hatálya alá eső tartozását külföldi pénznemre szóló váltó adásával teljesíti a fentiek szerint kiszámított pengő összeget köteles a váltó alapján megfizetni. Ez a rendelkezés áll az 1932. évi januárius 31. napja után keletkezett követelés teljesítéseül a 300/1936. M. E. rendelet hatályba lépte előtt átadott váltóra is. Ugyancsak a 6. §. 3-ik bekezdése akként rendelkezik, ha a váltót azzal a közléssel adják át az óvatoló személynek, hogy a váltóban kitett összeget a rendelet szerint kell pengőre átszámítani, az óvatolt személyt az így kiszámított pengőösszeg megfizetésére kell felszólítani s amennyiben a felszólítás sikertelen marad, ezt az óvásban tanusítani kell. Ha az óvást az óvatoló személy csupán a felár kifizetésének megtagadása miatt vette fel, az ilyen óvás költsége a váltókötelezettet nem terheli, ha a váltóösszeg kiszámítására a 4. §. rendelkezései nem nyernek alkalmazást. A 6. §. rendelkezéseiből nyilvánvaló, hogy az óvatoló személy nem köteles vizsgálni azt, hogy a követelés valóban külföldről behozott áru külföldi pénznemben megállapított vételára, avagy azzal kapcsolatos követelés s hogy a váltóbirtokosnak a megfelelően átszámított pengőösszeget is közölnie kell az óvatoló személlyel, illetve az óvatoló személy ezt a közlést saját felelőssége szempontjából jogszerűen igényelheti, sőt ennek a közlésnek — esetleg szükségesnek mutatkozó ellenőrzés után — az óváslevelen való kitüntetés is célszerű. A rendelettel kapcsolatosan a Tébe. különben köriratot intézett a bankokhoz, amelyben az átszámított összegnek az óvatoló személlyel való közlésére ad utasítást.

**Helyettesítések bejelentésének ideje és módja.** A budapesti kir. közjegyzői kamara az alábbi általános vonatkozású közleményt küldte be: Az utóbbi időben a helyettesítések tartamára, a bejelentés idejére és módjára vonatkozólag a kamarához érkezett beadványok sok esetben nem feleltek meg a törvény és a kamara 591/1933. kk. sz. határozatában foglalt rendelkezéseknek. Ezért a budapesti kir. közjegyzői kamara az 1936. évi február hó 11-én tartott ülésében a következő határozatot hozta és azt miheztartás véget ezennel hivatalosan közli:

A kamara felhívja a kir. közjegyzők figyelmét az 591/1933. kk. szám alatt hozott ama határozatára, amely szerint: „távollét, vagy betegség okából a helyettesítés szükségének bekövetkeztét lehetőleg *előre*, ha pedig ez lehetséges nem volna, minden esetre



olyan időben jelentse be, hogy a bejelentés a helyettesítés megkezdésétől számítva, legkésőbb 48 órán belül a kamarához beérkezzék. A helyettesítés fél napnál rövidebb időre (tehát például órákra, vagy egyes ügyszámokra) ne vonatkozzék." A kamara azt sem tartja megengedhetőnek, hogy fél napos helyettesítés előre meghatározott hosszabb időtartamra bejelentessék. Amennyiben a helyettesítés fél napnál rövidebb időre, vagy több napon át fél napra válnék szükségessé, ezt a kamara a jövőben csak indokolt és felhívásra igazolandó esetekben fogja tudomásul venni. Budapest, 1936. évi február hó 26-án. Budapesti Kir. Közjegyzői Kamara: Dr. Lázár Ferenc elnök.

**Telekkönyvi ügykezelési hibák a budapesti központi kir. Járásbiróságnál.** Ennek a közlönynek mult számában a fenti címen egy közlemény jelent meg, amelyre vonatkozólag a budapesti központi kir. járásbiróság elnökétől az alábbiakban egész terjedelmében közölt nyilatkozatot vettük kézhez. A nyilatkozatban foglaltakra vonatkozólag meg kell mindenekelőtt állapítanunk azt, hogy a közleményben távolról sem állott szándékunkban kifogásolni a telekkönyvi hatóság 53631/1935. tkvi számú végzése jogszerűségét. Viszont azonban minden jogsérelem nélkül el tudtuk volna képzelni az elintézésnek azt a módját, hogy a hiányzó okiratot ugyanabban az épületben levő hagyatéki bíróságtól rövid uton lekérjék. Az ilyen rövid uton való hiánypótlást senki kifogás tárgyává nem teheti, sőt ezáltal a bíróságot és a feleket hiába való munkától szabadították volna meg. A közleményben említett másik észrevétel tekintetében, hogy a telekkönyvi hatóság végzéseiben csupán a betétszámokra hivatkozik, a felek nevét nem tünteti fel, az a megjegyzésünk, hogy közjegyzői díj erejéig bekebelezett jelzálogjog törléséről rendelkező végzésekkel kapcsolatosan tapasztaltuk már több ízben, hogy a felek neveinek kitüntetés hiányzott.

Az elismerésreméltóan gyors és alapos felügyeleti intézkedést tanúsító nyilatkozat szövege különben a következő:

1936. El. V. A. 70. A „Kir. Közjegyzők Közlönye“ XXXV. évfolyam 1. számának 14. oldalán a vezetésem alatt álló budapesti központi kir. járásbiróságnál észlelt állítólagos telekkönyvi ügykezelési hibákat tárgyaló cikk alapján a felügyeleti vizsgálatot folyamatba tettem, melynek során az alábbi tényállást állapítottam meg: Néhai Soltész (Scholtes) Károly Pk. II. 568.158/1934. számú hagyatéki ügyében a hagyatéki bíróság a hagyatékátadó végzést, ennek jogerőre emelése után az osztálykivonat egy példányával

együtt, a szükséges telekkönyvi bejegyzések foganatosítása végett a vezetésem alatt álló bíróság telekkönyvi hatóságához áttette, de az előadó elnézése folytán nem tette át az örökösözvegye és az egyik örökös között létrejött, az örökösödési eljárás keretében érvényesíteni kívánt ajándékozási szerződést, aminek következményeképpen a telekkönyvi hatóság az ajándékozási szerződés alapján teljesítendő volt telekkönyvi bejegyzések iránt nem intézkedhetett, illetve a megkeresést idevonatkozó részében elutasította. A hagyatéki bíróság e megállapításom szerint mulasztást követett el azzal, hogy a hagyatékátadó végzés kapcsán nem tette át a telekkönyvi hatósághoz az ajándékozási szerződést is s e mulasztás miatt a szükséges felügyeleti intézkedést megtettem. A telekkönyvi hatóságnak a cikkben bírálat tárgyává tett azt az eljárását, hogy az ajándékozási szerződés át nem tétele folytán az e szerződésen alapuló megkeresést elutasította, ahelyett, hogy a hiányzó ajándékozási szerződésnek az ugyanabban az épületben elhelyezett hagyatéki bíróságtól szolgáló utján való elhozatala iránt intézkedett volna, nem tettem és nem is tehettem kifogás tárgyává, mert a telekkönyvi hatóság panaszolt eljárása a telekkönyvi rendtartás 61. és 129. §-ainak megfelelő, amennyiben minden telekkönyvi beadványt — s e részben a bírósági megkeresés sem kivétel — abban az állapotban kell elbírálni, melyben iktatást nyert, hiánypótlásnak helye nincs. A cikkben említett azt a kifogást illetően, hogy a telekkönyvi hatóság végzéseiben csupán a betét és a helyrajzi számokra hivatkozik, a felek neveit ellenben nem tünteti fel, a kifogásolt végzések ügyszámainak közlése nélkül nem tudtam megállapítani, hogy ez a kifogás a telekkönyvi hatóságnak mely tárgy határozataira vonatkozik. Minthogy azonban a telekkönyvi előadók a rendszeresített iratmintákat használják, ezek szövegében pedig az ingatlan tulajdonosa nevének kitüntetésére szolgáló hely is van, kétségtelennek tartom, hogy a kifogás csupán a jogerőre emelkedett elutasító végzés feljegyzésének törlését rendelő (408 iratmintájú) végzésre vonatkozik, melyen az iratminta szövege szerint is a tulajdonos nevének kitüntetésére szolgáló hely nincs. Ennek dacára felhívtam a telekkönyvi előadók figyelmét a közölt panaszra s intézkedtem azirányban, hogy a telekkönyvi végzésekben a felek neveit is mindenkor tüntessék fel, de felhívtam a telekkönyvi előadók figyelmét a telekkönyvi rendtartás 126. és 127. §-ainak pontos betartására, mely utóbbi intézkedésem eredményeképpen bizonyára nem fog most már nehézséget okozni az érdekelt



fél nevének a megállapítása még akkor sem, ha ez véletlenül ki-marad a telekkönyvi hatóság végzéséből. Budapest, 1936. február 19. napján. Dr. Nelky Elek elnök.

**A hagyatéki terhek igazolása.** A budapesti kir. közjegyzői kamara 1486/1935. kk. szám alatt a következő, az általános közjegyzői gyakorlatot is érintő köriratot intézte tagjaihoz: „A budapesti m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatal közölte a kamarával, hogy gyakori eset az, hogy az örökösödési ügyekben az illeték kiszabását az a körülmény hátráltatja, hogy a terhek nincsenek igazolva. Ilyenkor az illetékkiszabási hivatal kénytelen az örökösöket a terhek igazolására felhívni, ami a feleknek fáradságot okoz és a hagyaték átadását késlelteti. Úgy a kincstár, mint a felek érdeke tehát, hogy a terhek igazolása az 1920. évi XXXIV. t. c. végrehajtása tárgyában kiadott 40.000/1921. P. M. sz. utasítás 53. §-ában lefektetett elvek szerint már az illeték kiszabása előtt megtörténjen. Ennélfogva a kamara felhívja a budapesti kir. közjegyző urakat, hogy az örökösöket a hagyatéki tárgyalásra avval a figyelmeztetéssel idézzék meg, hogy a terhek igazolására alkalmas irataikat is mutassák be; a terhek igazolásának megtörténtét pedig a hagyaték tárgyalási jegyzőkönyvben tanusítsák. Kelt a Budapesti Királyi Közjegyzői Kamarának 1936. évi január hó 14-én tartott ülésében. Dr. Lázár Ferenc s. k. elnök, Dr. Barcs Ernő s. k. titkár“.

**A jegyzői magánmunkálatok galériája.** Elsőnek ezuttal nem magánmunkálatról fog szó esni, hanem egy ékesen szóló bizonyítékról a tekintetben, hogy a jegyzők felbátorodva a könnyelműen kezükre játszott magánmunkálati jogosítványon, minden lelkiismeret furdalás nélkül rendeznek tiltott kiruccanásokat a közjegyzői hatáskörbe s hogy a kis községi jegyzőmóricok az aláírás hitelesítést hogyan képzelik el, ennek illusztrálásául beküldtek a szerkesztőségnek egy külön iratot, amelynek szövege mindössze ennyi:

„Bizonyítvány

Alulírott körjegyző bizonyítom, hogy Gyulai Erzsébet ragályi lakos a dr. Paulk Gall ügyvéd úr által kiállított adásvevési szerződést előttem sajátkezüleg írta alá.

Ragály, 1935. december hó 2.

P. H. Kingengel János körjegyző“

Ismételten hangsúlyozzuk, a „bizonyítvány“ egy külön irat, az ekként „hitelesített“ szerződés az azonosság tekintetében minden kétségre joggal alapul szolgálva, valahol külön sétál.

Más. A bükkzsérczi jegyző bizonyára önélegülten tette le a tollat minekutánna egy csinos kis végrendeletet szerkesztett, amint az itt következik:

„Közös végrendelet.

Alólirottak, de itt is megnevezett testvérek, P. J. róm. kath. lelkész, P. A. bükkzsérczi lakosok, P. Gy. róm. kath. lelkész, P. M. tanítónő esztergomi lakosok, nem akarva, hogy egyenes leszármazó örökösök hiányában hátramaradó vagyonunk holtunk után viszálykodás tárgyát képezze, arról teljesen ép elmével következőleg végrendelkezünk. 1. Végrendelkezésünk tárgyát kizárólagosan Esztergom városában a Ferencz József utcán fekvő és telekkönyvileg is közös tulajdonunkat képező házastelek képezi, de nem képezi tárgyát egyikünk vagy másikunk eddig szerzett, vagy ezután szerzendő külön magánvagyonára. 2. Rendeljük, hogy az előbbi pontban körülírt házastelek, egyikünk vagy másikunk bekövetkezendő halála esetén a bekezdésileg megnevezett és jelen közös végrendeletet aláírt négy testvér közül életbenmaradók, — vagy életbenmaradóra szálljon teljes és sértetlen egészében és mindig az életben levők osztatlan egyenlő arányú közös tulajdona legyen, a négyünk közül legvégül életbenmaradó pedig az egész házastelekkel szabadon rendelkezék. Kelt Bükkzsérczen, 1910. évi július hó 30.-án. P. J. sk. végrendelkező, P. A. sk. végrendelkező, P. Gy. sk. végrendelkező, P. M. sk. végrendelkező. Alólirottak, mint e célból meghívott, egyszerre, együttesen és folytonosan jelenvolt tanúk ezennel igazoljuk, hogy általunk személyesen ismert P. J. és P. A. bükkzsérczi lakosok, — P. Gy. és P. M. esztergomi lakosok előttünk kijelentették, miszerint jelen idegenkézzel írt, általunk tartalmára nézve jól ismert okirat az ők végrendeletét tartalmazza és mint ilyet együttes jelenlétünkben előttünk sajátkezüleg aláírták. — Bükkzsérczen, 1910. július hó 30.-án. T. K. sk. mint felkért végrendeleti tanu K. J. sk. mint felkért végrendeleti tanu. T. I. sk. mint felkért végrendeleti tanu. B. I. mint felkért végrendeleti tanu. (Beküldte Mike Lajos dr. kir. közjegyző, Esztergom.)

Minden más magánjogi baklövéstől eltekintve eredendő hibája az egész csinos kis okiratnak, hogy — az 1876. XVI. t. c. 13. §-a alapján közös végrendeletet csupán házastársak alkotathatván — az a maga egészében érvénytelen.

**Közjegyzői díjkérdések.** A 6800/1935. I. M. rendeletnek egyik a gyakorlatban üdvösnek és eredményesnek mutatkozott intenciója volt az is, hogy a díjfelszámításoknál a surlódási felületek egyrészt a bíróságok s másrészt a kir. közjegyzők között lehetőleg kiküszöböltessenek. Ennek ellenére még mindig több olyan kérdés van amelyekben a különböző bíróságok különböző és sajnos a kir. közjegyzőkre nézve rendszerint hátrányos álláspontot foglalnak el. Ilyen pl. a 10. §-nak az a rendelkezése, hogy az örökösödési bizonyítványos eljárásban ha csak egy érdekelt van, a díjátalány 50%-a, ha több az érdekelt annak 80%-a illeti meg a kir. közjegyzőt, illetve ezzel kapcsolatosan az, hogy ki tekintendő az



ilyen eljárásban érdekeltnek. Hogy az özvegyi jogra törvényes igényrel bíró özvegy és egy leszármazó örökös feltétlenül két érdekelt fél, ezt a kérdést maga a rendelet kifejezetten és igenlően dönti el. Vitás, hogy a férj és az egy leszármazó örökös két érdekelt félnek tekintendő-e. E részben e közlöny 1935. évi 7. számának 291. és 292. oldalán közöltük a budapesti kir. törvényszék polgári felfolyamodási bíróságának 21. Pf. 5552/1935. számú végzését, amely a budapesti I.-III. kerületi járásbíróság végzésével szemben megállapította, hogy a férj aki a hagyatékkal szemben különböző igényeket támaszthatott *érdekeltnek tekintendő akkor is, ha mindenemű igényéről az eljárás rendjén kifejezetten lemondott*, vagyis ilyen esetben a kir. közjegyzőt a díjátalánynak nem 50, hanem 80%-a illeti meg. Egy másik hagyatéki ügyben az ági vagyonban örökösödési jogigénnyel birt örökhagyó két testvére, a szerzeményi vagyonban az özvegy. Örökhagyó két testvére az örökséget írásbeli nyilatkozatban visszautasította s az özvegy e nyilatkozat csatolása mellett örökösödési bizonyítvány kiadását kérte. A budapesti I.-III. ker. kir. járásbíróság Pk. II. 55244/3/1935. számú végzésével a kir. közjegyző részére csupán a díjátalány 50%-át állapította meg, mert mint egyedüli örökös csupán az özvegy van a hagyatéki ügyben érdekelve. Örökhagyó testvérei ugyanis az örökséget szabályszerű okiratban visszautasították, így érdekeltnek egyáltalában nem tekinthetők. A díjmegállapítás ellen a kir. közjegyző felfolyamodással élt, aminek következtében a budapesti kir. törvényszéknek ugyanaz a polgári felfolyamodási bírósága, amely az előbb hivatkozott ügyben az ismertetett végzést hozta, a felfolyamodásnak helyet nem adott azzal, hogy a két testvér „már az örökösödési bizonyítvány iránt beadott kérelem előterjesztésével egyidejűleg bejelentette, hogy az örökséget visszautasítja s hogy olyannak tekintik magukat, mint akikre az örökség megsem nyilott. *Ilyen tényállás mellett tehát nyilvánvaló, hogy az örökösödési eljárás megindítása alkalmával a két testvér mint érdekelt örökös már nem szerepelt, miért is helyesen határozott az első bíróság, amidőn megállapította, hogy csak egy érdekelt van s így a kir. közjegyző részére a díjátalánynak csupán 50%-át helyesen állapította meg.*” Ugyanannak a bíróságnak a fentiekben ismertetett két végzése teljesen azonos kérdésben homlok egyenest ellentétes álláspontot juttat kifejezésre. Ha ugyanis az igényt támasztható, de arról lemondott férjet érdekeltnek tekinti, hogyan lehet az örökséget visszautasító testvér örökösöt nem érdekelt félnek tekinteni. Ez a döntő jelentőségű elvi ellentét ugyan-

annak a bíróságnak gyakorlatában sehogyan sem alkalmas a jogbiztosság fokozására s viszont az utóbb említett végzés a 6800/1935. I. M. rendelet 10 §-ának szövegével s intenciójával is határozott ellentétben áll. —

Az igazságügyminiszter 6715/1935. I. M. szám alatt a kir. járásbíróságok elnökeihez rendeletet bocsátott ki a hagyatéki eljáráshoz szükséges telekkönyvi másolatokért felszámított külön eljárási költség, illetve másolási díj befizetése tárgyában. Ebben a rendeletben utalás történik az 1894: XVI. t. c. végrehajtása tárgyában 43194/1895. I. M. szám alatt kibocsátott rendelet 99. §-ára s ezzel kapcsolatban arra, hogy a tkvi hatóságok záros határidő kitűzésével szólítsák fel a kir. közjegyzőket a másolási díjak befizetésére, *vagy annak igazolására, hogy saját díjaiknak és a másolási költségeknek behajtása az elsőfokú pénzügyi hatóságnál nem vezetett eredményre.* Ennek a közlönynek 1935. évi 5. számában a 207. oldalon közétett közleményben kimutatni igyekeztünk, hogy a hivatkozott rendelet 99. §-a az új díjrendeletek vonatkozó rendelkezéseivel hatályát veszítette, amint hogy a hagyatéki tárgyalási díjakat közadók módjára a 42200/1918. I. M. rendelet életbelépése óta a gyakorlatban tényleg nem is hajtják be, hanem csupán rendes végrehajtási uton. Ennek következtében a rendeletnek a kérdéses 99. §. fentírt rendelkezésének hatályosságára vonatkozó utalását nyilván elnézésen alapulónak kell tekintenünk. Mindettől eltekintve kissé indokolatlan volna, hogy 40 filléres másolási díjakért a kir. közjegyzőket, akiknek elvégre saját érdekükben meg kell ítélniök, hogy a behajtási eljárási eredményesnek mutatkozik-e, a behajtási eljárás folyamatba tételére kényszerítsék. —

Több ízben megemlékeztünk már arról a vitás kérdéstről, hogy ingatlanárverések foganatosításánál abban az esetben ha a közjegyzők az árverés foganatosítását megkezdték, az árverési feltételeket felolvasták, azonban vevő nem jelentkezett a 60600/1926. I. M. rendelet 30. §-a 3-ik bekezdése alapján a 32 pengőben maximált díjat vagy pedig 30. §. első bekezdése alapján a kikiáltási ár alapul vétele mellett a 4. §-nak megfelelő díjat számíthatják-e fel. Ebben a kérdésben a bíróságok gyakorlata ingadozó volt. Most legújabbán a budapesti kir. törvényszék Moldoványi tanácsa 21 Pf. 494/1936. számú végzésével arra az álláspontra helyezkedett, hogy ilyen esetekben a kir. közjegyző a kikiáltási ár alapul vétele mellett a megfelelő díj felszámítására jogosult.



**A jogutódlás bejegyzése a cégjegyzékbe.** Gyakorlati fontosságára való tekintettel az alábbiakban ismételt is közöljük a m. kir. igazságügyminiszter 31555/1935. I. M. számú a cégtulajdonos, vagy cégtag halála esetében a jogutódnak a cégjegyzékbe való bejegyzése tárgyában kiadott rendeletét: „Az 1912: LIV. t.-c. 104. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem: Kereskedelmi cég tulajdonosának, vagy cégtagjának halála esetében a cégbiróság a jogutódlásnak a cégjegyzékbe bejegyzését csak jogerős hagyatékátadó végzés, a jogutódlást megállapító egyéb bírói határozat vagy örökösödési (hagyományi) bizonyítvány alapján rendeli el. Ez a rendelet az 1936. évi február hó 1. napján lép hatályba. Kelt Budapesten, 1935. évi december hó 9-én.“

**Helyesbítések.** E közlőny mult számának mellékleteként megjelent közjegyzői és jelölti névjegyzék a maga egészében egy adathalmaz lévén, a gondos ellenőrzés mellett is elkerülhetetlen volt, hogy abban elírási és téves adatok ne szerepeljenek. Külön iv kinyomtatásával és szétküldésével már helyreigazítottuk azt a téves közlést, mintha Barcs Ernő dr. budapesti kir. közjegyző m. kir. kormányfőtanácsos volna s hogy a világháborút megelőzően katonai szolgálatot teljesített volna. Ezeknek az adatoknak közlésével Barcs Ernő dr. neve mellett kitüntettük, hogy „kam. titkár, o. e. k. b. tag.“ Cholnoky Imre dr. budapesti kir. közjegyző neve mellett téves ez a jelzés „nyugdíjint. közpt. biz. r. tag“ s ez „nyugdíjint. int. biz. r. tag“ jelzésre helyesbítendő. Ifj Fésüs György dr. kiskunhalasi kir. közjegyző utóneveként a névjegyzékben tévesen „László“ szerepel. Kiss Dezső dr. ráckevei kir. közjegyző neve mellől elmaradt a „dr.“ jelzés, viszont Kiss Lajos salgótarjáni kir. közjegyző neve mellett ugyanez a „dr.“ jelzés tévesen szerepel. Sziráky László dr. budapesti kir. közjegyzőhelyettes neve mellett a hely. o. e. elnök jelzés szerepel, holott ő a helyettesek országos egyesületének *alelnöke*. Kovách Dénes dr. nyiregyházi kir. közjegyző állása I-el és Horthy István dr. ugyanottani kir. közjegyző állása II-vel tévesen lett megjelölve, mert azt az állást, amelyben Horthy István dr. működik még 1875-ben s viszont a Kovách Dénes dr. állását 1893-ban szervezték s így a I. megjelölés nyilván a Horthy István dr. állását illeti meg. *Csempesz Dénes* dr. letenyei kir. közjegyző előnevét tévesen szedték „Csempész“-nek, *Alleram Ferenc* dr. kaposvári kir. közjegyzőhelyettes előnevét ugyancsak tévesen „Allermann“-nak, nemkülönben a *vitéz Kozma György* dr. hódmezővásárhelyi kir. közjegyző utónevét is tévesen „István“-nak. Halik Miksa dr. kőszegi

kir. közjegyző neve mellett a háborus katonai és frontszolgálat jelzést „h. k. és f sz“ helyett tévesen szedték „k. k. és f. sz. jelzésnek. Török Béla dr. békéscsabai helyettes működésének megkezdési időpontja a szegedi kamarától beérkezett helyesbítő értesítés szerint 1926. XI. 5. (a névjegyzékben az előző kamarai értesítés alapján tévesen szerepelt 1929. VI. 27.) A szombathelyi kamaránál a helyettesi jogosítvánnyal bíró jelöltek közül tévedésből kimaradt *Hajnal Bálint* dr., aki 1925. II. 12-én nyert helyettesi jogosítványt és jelenleg *Szily Kálmán* dr. győri kir. közjegyzőnél működik. Az összegezésben azonban a most nevezett helyettes is figyelembe vétetett. — A szerkesztőség felkéri tehát azokat, akik a névjegyzék birtokában vannak, hogy annak pontossága érdekében az itt közölt helyesbítéseket abban keresztül vezetni sziveskedjenek. Meg kell még jegyeznünk, hogy egyes kamarák a helyettesekre vonatkozólag a működés (helyettesi jogosítvány nélkül) megkezdésének időpontjaként némely esetekben a jelölti bejegyzés időpontját közölték. Ezeket a téves időpontokat a következő számban fogjuk helyesbíteni.

**Helyettesi** alkalmazást keresek, kilenc évi fővárosi és vidéki gyakorlattal németnyelv jogosítvánnyal, kitűnő bizonyítványokkal rendelkezem. Igényeim szerények. *Dr. Horváth Jenő*, Szentendre, Kossuth L. u. 12.

**Helyettesi** állást keres vidéken is hosszas fővárosi és vidéki gyakorlattal és szerény igényekkel. hidegkúti Páska Simon dr. Albertfalva gr. Apponyi Albert ucca 95.

### Kihirdetett törvények.

1936: I. tc. az orvosi rendtartásról.

1936: II. tc. a kir. bíróságok és ügyészségek tagjainak az igazságügyminisztériumban való ideiglenes alkalmazhatásáról szóló 1899; XLVIII. törvény-cikk hatályának további meghosszabbításáról.

1936: III. tc. a kir. ítélőbiráknak és a kir. ügyészség tagjainak fegyelmi felelősségéről, áthelyezéséről és nyugdíjazásáról, továbbá a kir. bírósági és kir. ügyészségi tisztviselők fegyelmi felelősségéről.

### Rendeletek:

210563/1935. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és az általános forgalmiadó megállapítása szempontjából pengőértékre történő átszámítása.

300/1936. M. E. Értékpapirbehozatal eltiltása, részvények osztalékszelvényei, záloglevelek s kötvények szelvényei beváltásának újabb szabályozása és a külfölddel szemben fennálló áruvételár tartozásoknak pengőben lerovása.



## Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

**Magyar Jogi Szemle.** (XVII. évfolyam, 2. szám) E szám vezető helyen közli a felsőbbirósági elnökök évnyitó beszédeit, majd Gold Simon dr., Hoff György dr. és Ibrányi István dr. külön cikkeiket. A Szemle rovatban az egységes bírói és ügyvédi vizsgáló bizottság teljes üléséről hoznak tudósítást, amelyben a bizottság titkári jelentéséről is megemlékeznek. E szerint 1935. évben 889 vizsgára bocsátási kérés érkezett a bizottsághoz. (1934-ben 893, 1933-ban 947.) Kiadtak összesen 306 oklevelet. (1934-ben 313, 1933-ban 320-at) Mindkét szakcsoportból a jelöltek 80%-át utasították vissza s pótvizsgára utasították a jelöltek 230%-át. A nivósan szerkesztett lap szokott rovatának sok érdekes közleménye teszi élénkévé ezt a számot is, amely külön mellékleteként hozza a különböző döntvénytári füzeteket, valamint az 1935. évi füzetek ügyesen összeállított mutatóját.

**A Jog.** (III. évfolyam, 1. szám) Az immár III. évfolyamba lépő s így a kezdet nehézségeit joggal hihetően eredményesen leküzdött, Szegeden megjelenő jogi folyóirat legújabb számában cikksorozat közrebocsátását jelenti be a bíraskodás és jog terén is mutatkozó válság jelenségekről. A cikksorozat keretében a különböző nemzetek jogász kiválóságai fognak a népük körében e kérdések tekintetében kialakult felfogásról átfogó és közvetlen képet adni a magyar jogászi közvélemény számára. A cikksorozatot ebben a számban már meg is kezdi Leonhard Ottó dr. a bécsi törvényszék elnöke Jog és törvény címen írott értékes cikkével, amelyben arra a végső következtetésre jut, hogy a legjobb törvény sem fog mindig maradék nélkül megfelelni a mindenkori jogérzetnek, de egymagában jelentős előrehaladást, sőt új jogi korszakot jelent az, ha az állam kifejezetten elismeri, hogy nem az egyes önkénye alkotja a jogot és a törvényt, hanem van egy örök jogrend, amely megvonja az emberiség számára azokat a határokat, amelyeken belül jogot alkotni és szolgáltatni lehet. E szám külön cikkeket közöl még Hauser Leó dr., Harsányi Imre dr., Öze Imre dr. és Richter Béla dr. tollából. A Szemle rovatban tudósítások és könyvbírálatok jelentek meg. A Döntvénytár szakok szerint csoportosítva nagy számban közli a vidéki táblák és törvényszékek elvi jelentőségű határozatait. Minden okunk megvan annak feltételezésére, hogy a vidéki jogászság ezt a nivós szaklapot érdeme szerint kellő támogatásban fogja részesíteni.

**Polgári Jog.** (XII. évfolyam, 2. szám) A vezető helyen Tóth György dr. kuriai bíró foglalkozik Schuster Rudolf dr. a szabadalmi felsőbbiróság volt elnökének a Jogállam 1935. évi 9—10. számában a kamarai határozatok közzététele tárgyában írott cikkével s az abban foglaltakkal szemben a szaklapok fenntarthatása érdekében is kívánatosnak tartja az eddigi helyzet fenntartását, vagyis hogy a Kuria fontosabb határozatainak közlése maradjon csak a hivatalos eljárásnál mozgékonyabb magánvállalkozás kezében. A biztosító ügynök tudomása címen Gold Simon dr. Jegyzetek a telepítési javaslatról címen pedig Pethő Tibor irtak még ebbe a számba külön cikkeket. A Jogalkotás rovatban a 300/1936. M. E., az Új jogszabályok rovatban pedig több újabb rendelet s a Kuria jogegységi tanácsának 76. és 77. számú polgári döntvényeit ismertetik. A Joggyakorlat rovatban az elvi jelentőségű újabb bírói határozatok felett tartanak egyes esetekkel foglalkozó külön közlemények ke-

retében is szemlét s végül a tartalmas számot az Ügyvédség-Jogélet és az Irodalom rovatok közleményei rekesztik be.

**Jogállam.** (XXXV. évfolyam, 1. szám) Egy régi bíró irta a kuriai bírói és kuriai tanácselnöki állásról e szám vezetőcikkét, amelyben arra a konkluzióra jut, hogy a Kuria külső dísze és tekintélye érdekében, — amikor minden vonalon a rangemelés talán nem is egészséges példait lehet tapasztalni, kívánatos, sőt elkerülhetetlen, hogy a kuriai bírói és tanácselnöki állások egy része magasabb rangba és dotációba vitessék. Tóth György dr. A H. T. 83. § c) pontja és a fajtalanság címen, Zsoldos Benő ny. táblabíró Törvényalkotás és gyorstalpalás címen, Kartal Ignác dr. A Salamoni ítéletről, Samsonow S. Mihály egyetemi orosznyelvi előadó Az orosz emigráns nemzetközi statusa címen, Schwartz Izidor dr. ny. kormányzósági titkár Fejezetek a nemzetközi magánjog köréből címen irtak még értékes cikkeket. Teljes szövegükben közlik folytatólag Oswald István kuriai, Degre Miklós budapesti táblai és Puky Endre közigazgatási bírósági elnökök évnyitó beszédeit. Az Irodalom rovatban Csorna Kálmán dr., Klug Emil és Sárffy Aladár dr., Sárffy Andor dr., Hajnal Henrik dr., ifj. Viczián István dr. és Egyed István dr. újabb műveit méltatják.

**Az Ügyvéd.** (VIII. évfolyam, 2. szám) Boda Ernő dr. és Szegő Ferenc dr. szerkesztésében megjelenő különlegesen ügyvédi szaklapnak legújabb száma A bíró lelke címen közli első helyen Boda Ernő dr. főszerkesztő cikkét, amelyben az ügyvédség régi hagyományai szellemében foglal állást a bírák különlegesebb elbánása, jobb előmenetele és méltó javadalmazása érdekében. Sok cikk és közlemény szolgálja céltudatos energiával ebben a számban is a magyar ügyvédség sok vonalon veszélyeztetett érdekeit. Öröndetesen regisztráljuk e számmal kapcsolatosan azokat az elismerő szavakat, amelyekkel a Kir. Közjegyzők Közlönye legutóbbi számáról emlékeznek meg.

**Magyar Törvénykezés.** (1936. év 3. és 4. számok) Ennek az elterjedt törvénykezési újságnak két legújabb száma is a régen bevált nyomon halad. Hozza az új rendeletek szövegét, bőséges anyagot a bírói gyakorlatból, ennek keretében külön összeállításban ismerteti a gazdavédelmi rendeletekkel kapcsolatos bírói gyakorlatot s végül a Forum és a Szerkesztő postája rovatok sok eleven tollal írott érdekes közleményeit.

**Dr. Klug Emil — Dr. Pongrácz Jenő: Az adók. Gyakorlati útmutató az 1936. évi 20000. P. M. számú rendelettel.** A Magyar Törvénykezés kiadásában jelent meg a fenti címen egy praktikus kézi könyv, amely az érvényben levő adózási jogszabályokat könnyen áttekinthető csoportosításban tartalmazza s amely éppen könnyű kezelhetősége okából az adózó közönségnek értékes felvilágosításokat és biztos tájékozódást nyújt. A kézikönyv ára 1 P. 50 f. megrendelhető a Magyar Törvénykezés kiadóhivatalában Budapest, VI., Vilmos császár-út 31.

**Illetékügyi Közlöny.** (XI. évfolyam 2. szám.) Puky Endrének a közigazgatási bíróság elnökének évnyitó beszédéből közöl e szám a jogszabályalkotás hibáit és javítási módjait tárgyaló részleteket, majd az illetékköteles büntető bírósági eljárásokról, Takács József cikkét. A Szemle, Illetékügyi rendeletek, Irodalom és a Szerkesztői üzenetek című állandó rovatok adják e szám további tartalmát. E szám mellékleteként hozza az Illetékügyi Joggyakorlat című füzetet.



## Joggyakorlat.

### Telekkönyvi jog és eljárás.

42. Az árverés foganatosítása után is lehet a telekkönyvi tulajdonos ellen mindaddig jelzálogjogot bekebelezni, amíg a vevő javára a tulajdonjog be nem kebelezetett (Bp. Tsz. 21. Pf. 6631/1934.)

43. *Jogügylet* elnevezés alatt a tkvi rendtartás 81. §-ára tekintettel nemcsak szerződéseket kell érteni, hanem minden olyan megállapodást, amely alkalmas arra, hogy a telekkönyvi állapot bizonyos irányú megváltoztatását eredményezze. (Bp. Tsz. 21. Pf. 4278/1935.)

44. A telekkönyvi bejegyzésnek magának *anyagjogi jogereje* nincs. A telekkönyvi bejegyzéssel szemben valamely érdekelt bizonyíthatja azt, hogy a telekkönyv tartalma a valóságos jogállásnak meg nem felel. A telekkönyv annyiban közhitelességű, hogy bizonyos jogszerzőket még abban az esetben is védelemben részesíti, ha a telekkönyvi bejegyzésnek a valóságos jogállástól való eltérése bebizonyítást nyert. (K. P. V. 3832/1935.)

45. A *keretbiztosítéki jelzálog* akkor, amikor azt a követelés, amelynek biztosításául a jelzálogjog szolgált, a személyes adósok hozzájárulásával s az ingatlan tehermentesítési szándékával kifizették, nyomban megszűnt s a hitelezőnek ezt követően nyújtott további hitel fedezetéül nem szolgál. (Bp. T. XII. 6471/1934.)

46. Nincs elvi akadály annak, hogy ugyanabból az ingatlanból az utóörökösödési joggal nem terhelt jutalékra a *végrehajtási jelzálogjog* bekebeleztesse még akkor sem, ha az ingatlan különböző jutalékainak tulajdonosa azonos személy. (Kaposvári tsz. Pkf. 364/1935.)

47. Nem bejegyzett cég könyveiből készült kivonat alapján is kérhető *telekkönyvi előjegyzés*, mert ezt tiltó jogszabály nincs. (Gyulai tsz. Pkf. II. 3665/1935.)

48. A *keretbiztosítéki jelzálogjogban* érdekelt felek személyében örökösödés következtében beállott változás a telekkönyvben fel nem jegyezhető. (Szombathelyi tsz. Pkf. 442/1935.)

49. *Utóöröklési jog* telekkönyvi feljegyzés abban az esetben, ha az utóörökös nevezés azzal a korlátozással történt, ami a hagyatékból az utóöröklés megnyitának az időpontjában még meg lesz (fidei comissum eius quod supererit) helyet nem foghat. (K. P. I. 1587/1935.)

50. Annak a kérdésnek az eldöntését, hogy valamely *biztosítéki jelzálogjog* más hitelezési vagy szavatossági jogviszonyból eredő tartozás biztosítására is kiterjeszthető-e s hogy tartalmára nézve eredetileg meghatározott jelzálog egy hasonló, de az előbbitől mégis különböző tartalmú jelzálogjoggal az előbbi rangsorában helyettesíthető-e, a 8. számú jogegységi döntvény szabályozta, mégpedig tagadó értelemben. A jelzálogjogi törvény életbeléptetése tárgyában kibocsátott 22000/1928. I. M. rendelet 24. §-a szerint pedig a *jelzálogjog átváltoztatásának* minősülő megállapodás csak akkor hatályos, ha az a jelzálogjogi jörvény életbelépte után jött létre. (K. P. V. 1580/1935.)

## A Kir. Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézetének hivatalos közleményei:

### M e g h i v ó.

A Kir. Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézete 1936. évi **rendes közgyűlését** a budapesti kir. törvényszék (Budapest, V., Alkotmány-utca 14. sz.) I. emelet 2. számú tárgyalótermében *f. évi március hó 22. napjának d. e. 10 órájára* tűztem ki, melyre az Intézet tagjait meghívom.

Egyidejűleg közlöm az alábbiakban az Intézet tagjaival az elmúlt évre vonatkozó zárszámadást és vagyonmérleget, valamint a közgyűlési évre vonatkozó költségvetési előirányzatot\* annak megemlékezésével, hogy a közgyűlés évében az egy közjegyzőre eső járulék havi összegét az intézőbizottság a Nyugdíjszabályzatban minimált Ötven (50.— P.) pengőben állapította meg.

### Tárgysorozat.

1. Határozathozatal az évi zárszámadásra vonatkozó jelentés és felmentvény tárgyában.
2. A költségvetési előirányzat felülvizsgálása.
3. Az ellenőrzőbizottság tagjainak megválasztása.
4. Indítványok.

Kelt Budapesten, 1936. évi február hó 21. napján.

F E K E T E s. k.  
elnök.

\* A zárszámadást, a vagyonmérleget és a költségvetési előirányzatot a nyugdíjintézet intézőbizottsága az 1936. február hó 21. napján tartott ülésén elfogadta s a közgyűlésnek is elfogadásra ajánlta.



**VAGYON.**

**Mérleg-számla 1935. december 31-én.**

**TEHER.**

	P	f	P	f	P	f	P	f
<b>Értékpapírok:</b> csatolt kimutatás szerint								
<b>Magyar-Olasz Bank betéti könyv:</b> 1934. dec. 31-én betétkönyv ebből ingatlanra kifizetve áttét fszláról 1935. évben kamatok 1935. évben ebből ingatlanra kifizetve	172664 81000	15 —	91664 52063 1371	15 69 36	145099 119000	20 —	200217 57537	21 99
<b>Magyar-Olasz Bank folyószámlák:</b> <b>Ingatlan számla:</b> <b>Átmeneti számla:</b> (1936. I. havi nyugdíj átut.)	1934-ben 21360 7224	06 06	14136	—	—	—	—	—
<b>Hátralékos járulékok:</b> erre befolyt: közjegyzők jelöltek			1675 1155	—	2830	—		
Budapesti kamara			915 66	—	981	—		
Debreceni kamara			3902 235	—	4197	—		
Pécsi kamara			1935 75	—	2010	—		
Szegedi kamara			3580 538	—	4118	—		
Szombathelyi kamara						14136	—	
						261332	20	

Budapest, 1936. február 21.

P. H.

F E K E T E s. k.  
elnök.

**KIADÁS.**

**Eredmény-számla 1935. december 31-én.**

**BEVÉTEL.**

	P	f	P	f	P	f	P	f
<b>Költségek:</b> postadíjak elküldött nyugdíjak után postadíjak befizetett járulékok után posta befizetési lapok és portó klg. nyugdíjintézeti készkiadások írópép vételára folyószámla költségek és kincst. ill. fizeti fizetés	254 332 145 340 300 179 700	— 18 43 37 — 26 —			2251	24		
<b>Kifizetett nyugdíjak:</b> özvegyi nyugdíj árvaellátási díjak segélyek	63354 4950 9960	— — —			78204	—		
<b>Bevételi többlet:</b> 1935. december 31-én.			57537	99				
			138053	23				
							138053	23

Budapest, 1936. február 21.

P. H.

F E K E T E s. k.  
elnök.



**Csoportosított kimutatás:**

a Magyar-Olasz Bank Rt. Margit-körúti fiókjánál vezetett  
folyószámlán könyvelt

**BEVÉTELEK és KIADÁSOKRÓL**

1935. december 31-én.

	Pengő	f	Pengő	f
<b>BEVÉTELEK:</b>				
Egyenleg rendes számlán 1935. I. 1-én	3025	—	3025	—
a) járulékok:				
befizetett járulékok	126234	26		
befizetett hátralek	7224	06		
befizetett pótdíjak	2870	—	136328	32
b) kamatjövedelem			273	50
c) szelvény-jövedelem			26	53
d) adományok			—	—
e) házbérlőjévedelem			8865	56
<b>összes bevétel:</b>			148518	91
<b>KIADÁSOK:</b>				
a) postadíjak elküldött nyugdíjak után	254	—		
b) postadíjak befizetett járulékok után	332	18		
c) posta bef. lapokért és portóért	145	43		
d) nyugdíjintézeti készkiadásokért	340	37		
e) írógéppért	300	—		
f) folyószámla klgek és kincst. illeték	179	26		
g) tisztii fizetés	700	—	2251	24
h) áttétek MOB.-nál lévő betétkönyvbe			52063	69
i) kifizetett nyugdíjak és segélyek			78264	—
j) házkézlelési számlán elsz. kiadások			1587	98
Egyenleg			14352	—
<b>összes kiadás:</b>			148518	91

Budapest, 1936. február 21.

*F E K E T E* s. k.  
elnök.

P. H.

**Előirányzat**

az 1936. évre.

	Bevétel		Kiadás	
	Pengő	f	Pengő	f
<b>1. BEVÉTELEK:</b>				
a) járulékbévételek	130000	—		
b) a nyugdíjintézet bérházának hozadéka 1936. évi január hó 1-től	15000	—		
c) kamatjövedelem	1500	—		
<b>összes előirányzott bevétel 1936. évre</b>	146500	—		
<b>2. KIADÁSOK:</b>				
a) nyugdíjakra és segélyekre			80000	—
b) 10% felmerülhető nyugdíjakra és segélyezésekre			8000	—
c) költségek			2500	—
<b>összes előirányzott kiadások 1936. évre</b>			90500	—
összes bevétel:	146500	—		
összes kiadás:	90500	—		
<b>előirányzott bevétel-többlet 1936. évre</b>	56000	—		

Budapest, 1936. február 21.

*F E K E T E* s. k.  
elnök.